

Dansk Ride Forbunds Ryttermærker i elevskolerne

5. udgave

Indhold

Introduktion.....	4
Struktur for ryttermærker.....	6
Læringsmål for de enkelte ryttermærker	9
Materialer	11
Ryttermærke 1: Begynder	13
Mål for Ryttermærke 1	13
Grundbøger.....	13
Emner i Ryttermærke 1	14
Tema 1: Sikkerhed.....	15
Tema 2: Hestens biologi	20
Tema 3: Omgang med heste	23
Tema 4: Ridning.....	28
Lektionsbeskrivelser: Ryttermærke 1	30
Fem eksempler	30
Ryttermærke 2: Let øvet.....	35
Mål for Ryttermærke 2	35
Grundbøger.....	35
Emner i Ryttermærke 2.....	36
Tema 1: Sikkerhed.....	37
Tema 2: Hestens biologi	38
Tema 3: Omgang med heste	44
Tema 4: Ridning.....	51

Tema 5: Etik.....	56
Lektionsbeskrivelser: Ryttermærke 2.....	57
Fem eksempler	57
Ryttermærke 3: Øvet.....	61
Mål for Ryttermærke 3	61
Grundbøger.....	61
Emner i Ryttermærke 3	62
Tema 1: Sikkerhed.....	64
Tema 2: Hestens biologi	66
Tema 3: Omgang med heste	68
Tema 4: Ridning.....	71
Tema 5: Etik.....	81
Tema 6: Hestehold.....	83
Tema 7: Hestens læring.....	92
Lektionsbeskrivelser: Ryttermærke 3	95
Fem eksempler	95

Introduktion

En af Dansk Ride Forbunds fem værdier er "sikkerhed først". Sikkerheden skal derfor altid have førsteprioritet i klubber med elevskoler under Dansk Ride Forbund, hvor man som elev får sin grundlæggende introduktion til ridesporten. I den forbindelse spiller ryttermærkerne en central rolle, da de medvirker til at give eleverne den nødvendige teoretiske og praktiske ballast.

Det overordnede formål med ryttermærkerne er således at sikre, at alle elever i elevskoler under Dansk Ride Forbund erhverver sig den nødvendige teoretiske viden og praktiske erfaring, der gør dem i stand til:

- at omgå heste og dyrke ridesport på en sikkerhedsmæssigt forsvarlig måde.
- at omgå, tage vare på og ride heste i henhold til Dansk Ride Forbunds retningslinjer for etisk korrekt anvendelse af hesten til ridesport.
- selvstændigt at omgå, tage vare på samt ride heste under hensyn til hestens naturlige behov.

I ryttermærkerne gennemgås en række praktiske færdigheder og teoretiske temaer, der gennem de tre niveauer gradvist udbygges og nuanceres i takt med elevens alder og træningsniveau.

Den daglige varetagelse af ryttermærkeundervisningen sker i elevskolen. Det kan f.eks. være en træner, en berider, en beriderelev eller en frivillig, der underviser. Forudsætningen for at undervise i ryttermærkerne er ikke nødvendigvis en ride- eller læreruddannelse, men det er nødvendigt, at underviseren har evner for såvel undervisning som viden om heste og ridning. Der findes lige så mange holdninger til hestehold og ridning, som der findes ryttere. Derfor er det vigtigt, at underviseren kan adskille egne holdninger fra pensum. I ryttermærkerne vil det altid være pensumbeskrivelserne, der angiver den korrekte teori og de korrekte praktiske anvisninger.

Det er vigtigt, at underviseren selv efterlever egne ord om det, der undervises i. Det kan være demotiverende for elevernes moral og indlæring at se andre i klubben - særligt underviseren - ignorere den viden, de er blevet undervist i. F.eks. at se sin egen ridelærer ride uden hjelm, i kondisko eller tale i mobiltelefon under ridning.

Ridning er en sport, der kan dyrkes af alle gennem hele livet. Alder eller et eventuelt handicap kan dog gøre, at en rytter kan have svært ved at leve op til alle krav i ryttermærkerne. Det betyder dog ikke, at den pågældende elev så er udelukket fra at deltage i undervisningen og den tilhørende ryttermærkeprøve. Det vigtigste i undervisningsforløbet er, at sikkerheden er i orden. Er der et fysisk problem, som forhindrer en elev i bestemte dele, skal der i fællesskab mellem underviseren, klubben og eleven findes en anden gangbar løsning, hvor eleven får klarlagt, hvordan problemet sikkerhedsmæssigt skal håndteres i hverdagen.

Et eksempel kunne være en elev, der har behov for specialtilpassede sko, hvor skoene grundet snørebånd eller dybt rillemønster ikke er egnet til ridning. Her kunne løsningerne være, at eleven får specialdesignet et par "ridesko", at eleven får en overtræksbeklædning til skoene (der dækker snørebåndene og giver en glat sål), eller at eleven ikke benytter stighbøjler.

I forbindelse med al undervisning og omgang med heste i elevskolerne er følgende sikkerhedsmæssige og etiske regler gældende:

- Eleven bærer godkendt og tilpasset ridehjelms under ridning og håndtering af hesten.
- Eleven er iført sikkerhedsmæssigt korrekt fodtøj under ridning og håndtering af hesten.
- Elever under 18 år bærer godkendt og tilpasset sikkerhedsvest under springning.
- Eleven må ikke fastgøre sig til hesten ved f.eks. at vikle træktov eller tøjle rundt om hånden eller livet.
- Eleven fører altid hesten med trense og tøjle eller grime og træktov.
- Eleven må ikke løbe, råbe eller skrike i nærheden af hesten.
- Eleven skal altid sikre sig, at sadelgjorden er forsvarligt spændt og ikke er snoet.
- Eleven skal tage begge fødder ud af stighbøjlerne, inden afsidning påbegyndes.
- Eleven sikrer sig, at der holdes i tøjlen ved op- og afsidning.
- Eleven skal hele tiden holde hesten fast i tøjle eller træktov, såfremt situationen tillader dette.
- Eleven må ikke anvende pisk eller sporer uhæmmet.
- Eleven må ikke rykke/flå/save hesten i munden med biddet.
- Eleven må ikke efterlade en hest opbundet.
- Eleven må aldrig lade to heste passere hinanden ved en passage, der er smallere end to meter.
- Eleven skal være opmærksom på egne begrænsninger, så denne ikke sætter sig selv i en farlig situation.

Struktur for ryttermærker

Ryttermærkerne består af tre niveauer: begynder, let øvet og øvet. De tre niveauer giver basisviden, der klæder eleven på til at omgås, forstå og pleje heste både fra jorden og i ridningen på en sikkerhedsmæssigt forsvarlig måde. Ryttermærkerne tages i kontinuerlig rækkefølge, og hvert enkelt ryttermærke afsluttes med den tilhørende ryttermærkeprøve. Ryttermærkerne giver dermed såvel elev som elevskoleunderviser en rød tråd at følge i undervisningen og sikrer således, at eleven får en fyldestgørende uddannelse. Ryttermærkeprøven tages online efter indstilling fra underviseren. I den forbindelse skal alle elever oprette en Go!-profil på www.rideforbund.dk, da de gennemførte ryttermærker registreres på elevens Go!-profil. Udover det digitale ryttermærke (badge), modtager eleven desuden en fysisk ryttermærkenål.

Rytterniveau	Niveaubeskrivelse	Afslutning på forløb
Ryttermærke 1: Begynder	HVEM Dette niveau henvender sig til eleven, der for første gang skal stifte bekendtskab med ridning og heste. Det er de helt basale ting, der her er i fokus. Man kan være begynder i alle aldre, og der er stor forskel på at skulle lære at ride, når man er barn, teenager eller voksen. Undervisningen bør tage hensyn til elevernes forskellige aldre, hvorfor undervisningen med fordel kan deles op i flere elevskolehold, eller evt. i flere grupper på samme hold, så undervisningen kan tilrettelægges efter målgruppen ud fra det aldersrelaterede træningskoncept. HVAD På dette niveau fokuserer undervisningen på grundlæggende sikkerhed, herunder elevens udstyr og egne begrænsninger samt sikker omgang med hesten (strigling, ophold på staldgang). Derudover introduceres eleven til grundlæggende viden om hestes biologi (instinkter og sanser). I ridningen er der fokus på op- og afsidning, skridt, trav og lette voltefigurer. HVORDAN For så vidt angår nye ryttere kan det - af både sikkerhedsmæssige årsager og for at give eleven tryghed - være fornuftigt med små hold inkl. en hjælper på jorden til hver enkelt elev. Således kan både dårlige	RM1 består

	oplevelser og farlige situationer begrænses. Det kan være meget individuelt, hvor mange lektioner, der skal til, før den enkelte elev er klar til at tage ryttermærkeprøven. Der bør tilstræbes, at holdet indstilles til ryttermærkeprøven samtidig. Undervisningen kan med fordel organiseres som en kombination af praktiske øvelser i stalden og på ridebanen samt som teoretisk undervisning.	
Ryttermærke 2: Let øvet	HVEM Dette niveau henvender sig til eleven, der har fået første introduktion til heste og ridning gennem læringsmålene i Ryttermærke 1, og som efterfølgende har bestået ryttermærkeprøve 1. Ryttere i elevskolen, der allerede har færdighederne i Ryttermærke 1, kan indstilles direkte til ryttermærkeprøven og starte på et elevhold for let øvede. HVAD På dette niveau bygger undervisningen videre på elevens færdigheder fra Ryttermærke 1, samt introducerer etik, hestens flokstruktur, hestens farver og aftegn, klargøring af hesten til ridning, herunder hestens udstyr samt op- og afsadling. I ridningen introduceres hjælpere, regler for ridning, flere voltefigurer i skridt og trav samt galopanspring. HVORDAN Dette niveau består af en del teoretiske emner, hvorfor det kan være svært at kombinere den teoretiske undervisning med praksis i de ugentlige lektioner. Derfor kan der med fordel arrangeres teorilektioner, som afholdes på andre tidspunkter eller i stedet for ridelektionerne. Det er dog fortsat vigtigt for elevens udvikling og forståelse, at den teoretiske del knyttes op på praksis.	RM2 består
Ryttermærke 3: Øvet	HVEM Dette niveau henvender sig til eleven, der har bestået Ryttermærke 1 og 2. Eleven har nu basisviden omkring op- og afsadling, hestens udstyr, røgt og pleje, hestens adfærd og kan de basale ting i ridningen. Ryttere i elevskolen, der allerede har færdighederne i Ryttermærke 1 og 2, kan indstilles direkte til ryttermærkeprøve 1 og 2 og starte på et elevhold for øvede. Elever på dette niveau vil ofte være teenagere	RM3 består

	eller ældre. HVAD På dette niveau bygger undervisningen videre på elevens færdigheder fra Ryttermærke 1 og 2, samt introducerer ridning i natur og trafik, forskellige indlæringsmetoder hos hesten, hestens sundhed og sygdomme samt en øget forståelse for etik i omgang med heste. I ridningen rides nu i alle tre gangarter, sidebevægelser påbegyndes, og rideteoretisk viden anvendes. Hen mod afslutningen af dette niveau er eleven i stand til at ride frit rundt på ridebanen og begå sig i naturen til hest. HVORDAN Elever på dette niveau vil ofte være teenagere eller ældre, og undervisning kan derfor opdeles i separate teori- og praksislektioner. Den teoretiske undervisning bør dog gå forud for ridelektionen, således at indlært teori efterfølgende kan afprøves i praksis. F.eks. kan emnet om hestens indlæring formidles teoretisk, hvor underviseren forklarer de forskellige indlæringsprincipper. Derefter afprøver eleverne dette i praksis i den efterfølgende ridelektion.	
--	---	--

Nedenstående tabel viser de temaer, der gennemgås i ryttermærkerne på de forskellige niveauer:

Rytterniveau	Tema 1: Sikkerhed	Tema 2: Hestens biologi	Tema 3: Omgang med heste	Tema 4: Ridning	Tema 5: Etik	Tema 6: Hestehold	Tema 7: Hestens læring
Ryttermærke 1: Begynder							
Ryttermærke 2: Let øvet							
Ryttermærke 3: Øvet							

Læringsmål for de enkelte ryttermærker

Hvert enkelt tema og underemne i ryttermærkerne er beskrevet gennem en række læringsmål. Tabellen herunder angiver, hvad der skal til for, at eleven behersker stoffet på de forskellige mestringsniveauer 1-3.

Mestringsniveau	Beskrivelse	F.eks. trense:
1. Have kendskab til	HVAD Eleven skal have en faktuel viden, der skal kunne gengives: - beskrive - gentage	Trensens dele kan udpeges.

	- nævne - udpege	
2. Kunne forstå og anvende	HVORDAN Eleven skal kunne forstå sammenhænge ved at sammenfatte forskellige informationer i en kendt situation: - demonstrere - forklare - anvende - give eksempler - udføre	Pålægning af tressen kan demonstreres.
3. Kunne kombinere sin viden	HVORFOR eller HVORNÅR Eleven skal kunne bruge sine tilegnede færdigheder i nye situationer eller ved nye problemer: - vurdere - bedømme - identificere - sammenligne	Tilpasningen af tressen kan vurderes.

Dette betyder, at eleverne ikke lærer alt om et emne med det samme, men at der gradvist fra niveau til niveau bygges mere viden og flere færdigheder på. Fordelen er, at der således er indbygget repetition på tværs af ryttermærkerne. Ved denne undervisningsform vil eleven heller ikke på samme måde risikere f.eks. at løbe sur i at skulle kende alle sygdomme eller alle anatomiske betegnelser på én gang.

Materialer

Materialer til undervisningen er:

- Fagplaner for de enkelte ryttermærker og tilhørende ryttermærkeprøver.
- Grundbøger (se liste nedenfor).
- Supplerende materiale på Dansk Ride Forbunds hjemmeside.

Undervisere kan på baggrund af dette materiale udføre ryttermærkeundervisning som en del af elevskoleundervisningen. Det er derfor en forudsætning, at underviseren er bekendt med materialet. Alt materiale er til underviseren - det er således underviserens opgave at formidle fagstoffet videre til eleverne i undervisningen.

Læringsmål for de forskellige ryttermærker er beskrevet i de respektive fagplaner. Der er løbende henvisninger til baggrundslitteraturen for undervisningen, der følger grundbøgerne:

- "Sikkerhed for hest og rytter" (SHR) af Jan Ladewig
- "Rytter og hest – Bind 1" (RH1) fra forlaget Wiegarden
- "Hestehold - en grundbog (HH) af Jørgen Falck-Rønne, Egon Fræhr og Eric Clausen udgivet af Videnscenter for Landbrug

Supplerende materiale:

- "Rytter og hest – Bind 2" (RH2) fra forlaget Wiegarden

Derudover gives løbende inspiration til praktiske øvelser samt henvisning til relevante hjemmesider f.eks. ift. færdselsloven, hestehold m.m. Supplerende materialer (herunder videoer) kan findes på Dansk Rideforbunds hjemmeside.

Dansk Ride Forbunds Ryttermærker i elevskolerne

Fagplan - Ryttermærke 1

Ryttermærke 1: Begynder

Mål for Ryttermærke 1

Målet er, at eleven opnår en basal viden og færdigheder, der gør eleven i stand til at:

- omgås hesten sikkerhedsmæssigt forsvarligt i stalden og på ridebanen
- have forståelse for stalden som hestens hjem
- kunne strigle en opbundet hest
- forstå betydningen af hestens flok- og flugtinstant samt syn og hørelse
- kunne ride hesten i skridt og trav gennem simple voltefigurer

Grundbøger

Ryttermærke 1 tager udgangspunkt i følgende grundbøger:

- "Sikkerhed for hest og rytter" (SHR) af Jan Ladewig
- "Rytter og hest – Bind 1" (RH1) fra forlaget Wiegaarden
- "Rytter og hest – Bind 2" (RH2) fra forlaget Wiegaarden (supplerende materiale)
- "Hestehold - en grundbog (HH) af Jørgen Falck-Rønne, Egon Fræhr og Eric Clausen udgivet af Videnscenter for Landbrug

Emner i Ryttermærke 1

Ryttermærke 1			
Tema 1: Sikkerhed	Tema 2: Hestens biologi	Tema 3: Omgang med heste	Tema 4: Ridning
9 emner - Ridehjelm - Krav til sikkert fodtøj ved omgang med hesten - Krav til sikkert fodtøj ved ridning - Krav til sikkerhedsvest - Brug af sikkerhedsvest - Krav til sikkert og funktionelt ridetøj - Grundregler for sikker håndtering af hesten - Rytterens egne begrænsninger - Rytterens reaktion i uventede situationer	5 emner - Hestens adfærd - Hestens instinkter - Hestens sanser - Hestens behåring del 1 - Hestens ydre betegnelser del 1	9 emner - Hesteforståelse - Hesten i stalden - Grimen - Håndtering af hest i stalden - Føre en hest i grimen - Føre en hest i trense - Føre en hest gennem en dør - Styre en hest fra jorden - Strigling	4 emner - Opsidning - Ridning - Afsidning - Sikker opførsel i ridehallen/ridebanen

Tema 1: Sikkerhed

Tema 1: Sikkerhed		
EMNE	MÅL	BEMÆRKNINGER
Ridehjelm <u>Henvisninger:</u> Dansk Ride Forbunds reglement: Fælles bestemmelser Klubbens sikkerhedsregler	Eleven skal kunne udpege Dansk Ride Forbunds godkendte sikkerhedsmærkning i ridehelmen samt nævne, hvornår den skal anvendes. Eleven skal vise, at hjelmen er sikkerhedsmæssigt korrekt tilpasset. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan:</u> - vise, at egen hjelm er tilpasset korrekt ved: - at hjelmen sidder tæt omkring hovedet og ikke kan vippes, så næsen eller nakken rammes ved et hårdt træk. - at hageremmen er spændt, så den ikke kan trækkes ud over hagen. - nævne, at en ridehjelm skal være godkendt efter Dansk Ride Forbunds standard for sikkerhedsudstyr, og at gældende standarder/mærkninger fremgår af hjemmesiden. - nævne, at en sikkerhedsgodkendt ridehjelm: - skal benyttes ved al ridning. - skal benyttes af børn og unge ved al omgang med heste. - bør benyttes af rutinerede voksne ved al omgang med heste. - skal udskiftes, når den har været udsat for et stød, f.eks. ved fald fra hest eller tab på hårdt underlag.	Praktisk: Medbring forskellige hjelme i flere størrelser. Lad eleverne prøve hjelmene og øve sig i at mærke, om de passer, og i at tilpasse dem. Lad eleverne "bytte hjelm" og finde sikkerhedsgodkendelsen i hinandens hjelme. Baggrundslitteratur: SHR: Kapitel 1
Krav til sikkert fodtøj ved omgang med hesten	Eleven skal kunne beskrive, hvilke krav der stilles til sikkert fodtøj i omgang med hesten. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan forklare:</u> - hvorfor fodtøj ved omgang med heste skal være robust og lukket, samt at skridsikre såler og stål i skosnuder er mere sikre end f.eks. ridestøvler og kondisko. - at fodtøjet skal passe til foden og ikke bør være for stort for at eleven kan "vokse i dem". - at sandaler ikke må benyttes i nærheden af heste.	Praktisk: Tag udgangspunkt i elevernes fodtøj. Hvad er egnet/ ikke egnet til staldbrug. Baggrundslitteratur: SHR: Kapitel 1
Krav til sikkert fodtøj ved ridning	Eleven skal kunne beskrive, hvilke krav der stilles til sikkert fodtøj, og hvordan det anvendes ved ridning. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan forklare:</u> - hvorfor alt fodtøj, der benyttes til ridning, skal have hæl og let rillet sål.	Praktisk: Tag udgangspunkt i elevernes fodtøj. Hvad er egnet/ ikke egnet til ridebrug. Medbring

	- hvorfor jodphursstøvler/korte støvler kræver brug af ridebukser, leggins eller skafter, der går ud over støvlen og er forsynet med en strop, som går ned under støvlen. - at fodtøjet skal passe til foden og ikke bør være for stort, for at eleven kan "vokse i dem".	forskellige størrelser og typer af stighbøjler og lad eleverne prøve dem. Baggrundslitteratur: SHR: Kapitel 1
Krav til sikkerhedsvest	Eleven skal kunne udpege Dansk Ride Forbunds godkendelse samt kunne beskrive, hvordan en sikkerhedsvest er tilpasset korrekt. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan:</u> - nævne, at en sikkerhedsvest skal have en Dansk Ride Forbunds godkendt mærkning, og at gældende standard fremgår af hjemmesiden. - udpege mærkningen på vesten. - nævne, at man ikke må ændre på sikkerhedsvest, f.eks. ved at klippe i den eller sætte en længere snøre eller lignende på den. - nævne, at vesten skal sidde under jakker og tykke trøjer, for at den passer til rytteren. - beskrive, hvordan en sikkerhedsvest er tilpasset korrekt ved: - at vesten foran dækker rytterens brystkasse og kraveben og går ca. to fingersbredder under de nederste ribben. - at vesten bagpå skal dække fra nakke til lænd. - at hvis vesten er for lang, kan den ramme sadlen ved ridning.	Praktisk: Tag udgangspunkt i elevernes sikkerhedsveste. Hvordan passer de nu? Og hvordan kan de tilpasses? Find sikkerhedsgodkendelsen i vestene. Baggrundslitteratur: SHR: Kapitel 1
Brug af sikkerhedsvest	Eleven skal kunne beskrive, hvornår en sikkerhedsvest skal anvendes. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan:</u> - nævne, at en godkendt sikkerhedsvest: - skal benyttes af børn og unge ved springning. - er en god idé at benytte ved al slags ridning, især når man er barn eller en rutineret voksen. - bør benyttes af rutinerede voksne ved springning. - forklare, at man ikke bør ride med en sikkerhedsvest, hvor klappen, der skal beskytte lænden, vender op ad, da det gør, at den ikke giver den sammen beskyttelse længere.	Praktisk: Medbring forskellige sikkerhedsveste og lad eleverne prøve at tilpasse dem. Snak om, hvilke områder af kroppen vesten skal dække og om vestens funktion (fordeling af tryk). Baggrundslitteratur:

		SHR kapitel 1
Krav til sikkert og funktionelt ridetøj	Eleven skal kunne beskrive, hvad der kendetegner sikkert og funktionelt ridetøj. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan forklare:</u> - at bukser til ridebrug bør være lavet af elastisk stof uden sømme på indersiden af buksebenene for ikke at gnave. - at skind eller gummigrip som fullbag eller på knæ øger muligheden for at sidde "fast". - at støjende ting i lommerne kan forskrække hesten under ridning. - at trøjer og jakker til ridebrug bør være lukkede for ikke at skræmme ens egen eller andre heste, og at de bør være tætsiddende, men uden at hæmme bevægelsesfriheden. - at der ikke må være løse snore i påklædningen eller halstørklæder, der kan komme til at sidde fast i hestens udstyr. - <u>Eleven skal derudover beskrive:</u> - at en hætte kan forskrække hesten ved ridning og at denne kan sætte sig fat i f.eks. grene ved ridning udendørs. - at hætter, som ikke kan tages af, bør sættes ind under trøjen. - at en hue ikke må sidde under hjelmen, da den så ikke kan beskytte hovedet korrekt. - at handsker, ved ridning, kan give et bedre greb om tøjlen og mindske risikoen for gnavsår på fingrene.	Praktisk: Medbring tøj og billeder. Hvad dur/ dur ikke? Hvorfor? Tag også udgangspunkt i elevernes egen beklædning.
Grundregler for sikker håndtering af hesten	Eleven skal kunne redegøre for de mest basale sikkerhedsregler ved håndtering af hesten. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan forklare:</u> - hvorfor man aldrig må binde sig fast til hesten eller binde hesten fast til sig selv. - hvorfor man aldrig må lave en løkke på tøjle/træktov og stikke hånden gennem den eller sno tøjle/træktov rundt om hånden. - hvorfor man skal bruge en lang tøjle/træktov, når man trækker foran hesten, og kan nævne, at hesten skal have lært denne måde at blive trukket på. - hvorfor man skal fremstå som hestens leder. - at man skal være sikker og tryk i omgang med hesten. - hvordan man går fra den ene side af en bunden hest til den anden side. - at man, når det er muligt, går foran hesten.	Praktisk: Fortæl om, hvad risikoen kan være, hvis man binder sig selv fast til hesten. Vis, hvordan man holder på et træktov. Læg vægt på, at det kræver specialviden og uddannelse. Vis eleverne hvordan man på en sikker måde kan gå foran og bag om hesten på staldgangen. Lad elever prøve selv på en rolig hest.

	- at hvis der ikke er plads til at gå foran, kan man gå bagom. Dette kræver, at hesten er opmærksom på én og at man holder sig så tæt på bagparten som muligt eller går i en stor bue udenom. - hvordan man nærmer sig en hest bagfra. - at hesten altid strigles stående og at rytteren bør bøje sig forover ved strigling af ben og hove, fremfor at sidde på hug. - at man aldrig sætter sig ned på gulvet eller jorden, når man strigler ben, ordner hove eller generelt håndterer hesten. - at hvis man giver hesten godbidder, gøres dette mest sikkert i krybben. Alternativ bør man give hesten godbidder på en flad hånd, når der ikke er andre heste i nærheden. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven:</u> - kan fortælle, hvorfor man ikke må bruge sin mobiltelefon, når man rider eller håndterer hesten, da man ikke samtidig kan have fokus på hesten og omgivelserne. - kan beskrive eller demonstrere, at hvis en situation bliver farlig mens man holder en hest i tøjle eller grime og træktov, skal eleven bringe sig selv i sikkerhed.	Baggrundslitteratur: SHR: Kapitel 1
Rytterens begrænsninger	Eleven skal kunne redegøre for, at det er vigtigt at kende egne begrænsninger for ikke at udsætte sig selv for fare. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven:</u> - kan forklare med egne ord, hvorfor det er nødvendigt at spørge andre til råds, når man ikke selv har erfaring eller mod nok. - kan forklare med egne ord, at man ikke går ind til, trækker eller rider fremmede heste uden at sikre sig, at ens færdigheder er tilstrækkelige. - kan beskrive, at ikke alle heste er så rolige, som rideskoleheste normalt er, og at selv en velkendt hest kan reagere uventet. - kan forklare, at man bør modtage undervisning for at blive bedre til at ridning og håndtering af heste.	Praktisk: Tal med eleverne om, hvad der kan ske, hvis man gør noget, som man faktisk ikke helt kan magte endnu. Fortæl, at det ikke er pinligt eller flovt at sige fra eller spørge om hjælp/råd. Alle har været begyndere i starten. Baggrundslitteratur: SHR: Kapitel 1
Rytterens reaktion i uventede situationer	Eleven skal kunne redegøre for, hvordan man reagerer hensigtsmæssigt i uventede situationer. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven:</u>	Praktisk: Tal med eleverne om, hvordan man kan bevare roen:

	- ved, at man ved uheld med hesten skal bevare roen, berolige hesten samt undgå at råbe og skrike. - kan nævne, hvor man på det pågældende sted kan se rideklubbens sikkerhedsregler samt hvem man skal kontakte ved uheld, eller hvis man opdager, at det brænder i stalden.	- huske en rolig vejtrækning. - ikke gå i panik. - trække vejret roligt, og gøre eleverne opmærksomme på følelsen i kroppen imens. - høre efter hvad underviseren/mere erfarne ryttere siger/gør. - vise eleverne, hvor sikkerhedsreglerne kan findes i rideklubben, og gennemgå dem sammen med eleverne.
--	--	---

Tema 2: Hestens biologi

Tema 2: Hestens biologi		
EMNE	MÅL	BEMÆRKNINGER
Hestens adfærd	Eleven skal have kendskab til hestens naturlige adfærd. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan beskrive:</u> - at ridehestens naturlige adfærd er den samme som vildhestens, og det ikke ændres ved, at den er blevet et husdyr. - at heste er forskellige af temperament og karakter. - og genkende en sparke- og bidetrussel samt en tillidsfuld hest, der er sikker at gå op/hen til. - at man kan aflæse på hestens ører, om den er venligt stemt eller sur.	Praktisk: Snak om hestens adfærd, mens I kigger på de forskellige heste i stalden. Vis en hest, der er venlig stemt. Hvis muligt, vis også en bide- og sparketrussel. Hvis muligt, så kig gerne på hesten på folden, og snak om det I ser. Baggrundslitteratur: SHR: Kapitel 2
Hestens instinkter	Eleven skal have kendskab til, hvordan nedenstående instinkter kan have betydning for hestens adfærd. <i>Flok:</i> <u>Resultat er tilfredsstillende, når eleven kan forklare:</u> - at heste er udprægede flokdyr, som kun føler sig trygge, når de er sammen med artsfæller. Det er derfor ikke hestevelefærd at holde en hest alene i længere tid. Det betyder, at hesten ikke bryder sig om at være den eneste hest tilbage i ridehuset, i stalden eller på folden. - at en hest, som er alene eller bange, kan finde på at løbe hen til andre heste. <i>Flugt:</i> <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan forklare:</u> - at hvis hesten bliver forskrækket over f.eks. pludselige bevægelser, lyde eller flagrende ting, kan den reagere med at flygte. Det er fordi, at heste i naturen er byttedyr, og derfor overlever ved at løbe hurtigt væk, hvis de opdager noget, der måske kunne være et rovdyr. - at flugtinstinktet hos en hest kan sprede sig til andre heste.	Praktisk: Tal om hestens instinkter i det daglige - både stalden og under ridning. Spørg ind til, hvilket instinkt, man skal tage hensyn til i forskellige dagligdagssituationer – f.eks. hvis en hest springer til siden for en plastikpose, så spørg efterfølgende eleven, hvad der var for et instinkt, der fik hesten til at springe til siden. Baggrundslitteratur: SHR: Kapitel 2 RH1: Kapitel 1.1

	- at en hest, der er bundet eller lukket inde i en boks/trailer og derfor ikke kan flygte, vil kunne reagere voldsomt, når den bliver forskrækket.	
Hestens sanser	Eleven skal kunne beskrive hestens sanser samt deres indflydelse på dens opførsel i stalden. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan forklare:</u> - at hestens synsfelt næsten går hele vejen rundt, men at den har en blind vinkel, der hvor rytteren typisk nærmer sig hesten bagfra. - at hesten har lettere ved at få øje på ting, der bevæger sig, end ting der står/ligger stille. - at heste kan høre lyde, som vi ikke kan høre, samt at dens ører kan bevæge sig hver for sig næsten hele vejen rundt, og at den derfor kan lytte i flere retninger på en gang. - at hestes lugtesans er lige så veludviklet som f.eks. hundes, og at en ukendt lugt kan skræmme en hest lige så meget som synet af noget ukendt. - at hestens smagssans er veludviklet, og at hesten f.eks. kan sortere i foderet, hvis der er noget, der smager anderledes, end det plejer. - at hesten, ligesom mennesker, har nerver i huden over hele kroppen: - derfor kan den føle en flue overalt på huden, selv gennem hårlaget, og sitre med musklerne, der hvor insektet sidder, så insektet flytter sig.	Praktisk: Tal om situationer, hvor hestene er blevet bange for noget, som vi ikke selv kunne se/høre. Vis en tegning af hestens synsfelt - hvad mon det betyder, at hesten har en blind vinkel bag halen? Baggrundslitteratur: SHR: Kapitel 2
Hestens behåring del 1	Eleven skal have kendskab til hestens behåring. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven med egne ord kan forklare:</u> - at hårene i hestens ører er til beskyttelse, og at de bl.a. holder insekter ude. - at hestens pels tilpasser sig årstiden, således at den altid er beskyttet mod temperaturudsving og vejrets skiften. - at hesten bl.a. bruger halen som redskab til at holde insekter væk. - at pandelokken holder insekter væk fra hestens øjne. - at hovskægget beskytter hestens koder mod fugt og nedsætter risikoen for skrammer i koderne.	Praktisk: Snak med elevernes om hestens behåring og se på hestene i stalden. Diskuter fordele og ulemper med hestenes hårlag og evt. klipning. Baggrundslitteratur: RH1: Kapitel 1.9

Hestens ydre betegnelser del 1	Eleven skal kunne udpege og benævne betegnelserne på hestens ydre. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan udpege og benævne:</u> - øre, øje, pande, næseryg, næsebor og mule. - hove, koder og piber på både for og bagben, forknæ, has og bagknæ. - bringe, hals, mankam, mankestykke, ryg, lænd og kryds.	Praktisk: Lad eleverne gå sammen to og to, og lad dem udpege stederne på f.eks. en plakat med en hest, en legetøjshest eller. lign for hinanden. Udpeg stederne på en rolig hest sammen med eleverne. Baggrundslitteratur: HH: Kapitel 4
---------------------------------------	---	---

Tema 3: Omgang med heste

Tema 3: Omgang med heste		
EMNE	MÅL	BEMÆRKNINGER
Hesteforståelse	Eleven skal have en basal hesteforståelse. <u>På baggrund af elevens kendskab til hestens flugtinstant skal eleven kunne:</u> - demonstrere og forklare, hvordan en hest beroliges. - forklare, at man ved at trække vejret dybt, kan få sin hjerterytme ned, og derved selv blive mere rolig. - forklare, at hvis man begynder at skrigе eller råbe (fordi man selv bliver bange), kan det gøre hesten mere bange. - forklare, at hesten ikke forstår menneskets sprog, men at de heller aflæser menneskets tonefald. Taler man langsomt og med dyb stemme, kan det derfor virke beroligende på hesten.	Praktisk: Tal med eleverne om situationer, hvor rytterens nervøsitet kan påvirke hesten. F.eks. på bestemte steder på ridebanen, eller hvis man skal ride galop på en hest, man ikke er helt tryk ved. Baggrundslitteratur: SHR: Kapitel 7-13
Hesten i stalden	Eleven skal have forståelse for stalden som hestens hjem. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan forklare:</u> - at alle overflader skal være uden skarpe kanter m.v., så hesten ikke kan komme til skade. - at boksen skal være tør, velstrøet og lugtfri. - at boksen kun skal muges når det er nødvendigt. - at der skal være perioder med ro i stalden, da hesten ellers kan have svært ved at finde hvile og derved blive stresset. - at heste normalt skal have fri adgang til stråfoder og vand. - at stalgangen skal være ryddet for striglekasser, grimer m.m. af hensyn til hest og rytters sikkerhed.	Praktisk: Gennemgå stalden med eleverne. Lad dem finde steder, hvor der er taget højde for, at hestene ikke skal komme til skade, f.eks. ved afskærmninger m.m. Se på strøelsen i boksene og tal om, hvor ofte der bliver muget ud samt om andre måder at strø på. Find de steder i staldreglementet (hvis der er et sådant), der sikrer hesten ro i stalden. Er stalgangen altid ryddet pænt op? Baggrundslitteratur: HH: Kapitel 7
Grimen	Eleven skal kunne udpege de forskellige dele på en grime.	Praktisk:

	<u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan:</u> - forklare, at grimen blandt andet bruges, når hesten skal føres eller opbindes. - udpege nakkerem, halsrem, næserem, kindrem, grimering og karabinhage. - fortælle, at den glatte side af karabinhager og spænder skal vende ind mod hesten for at undgå gnavesår.	Tag en grime og gennemgå remmenes navne. Læg grimen på en hest og snak om, hvor remmene sidder på hestens hoved. Lad eleverne øve sig i betegnelserne på remmene. Lad eleverne mærke på deres egen håndryg, hvordan det føles for hesten, hvis karabinhagen vender forkert.
Håndtering af hest i stalden	Eleven skal på en sikker og hensynsfuld måde kunne håndtere hesten i stalden og på opbindingspladsen. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan forklare:</u> - at man skal fange hestens opmærksomhed, inden man går hen til den. - at heste, der står og døser, kan blive forskrækkede og sparke voldsomt ud, hvis man nærmer sig dem uden at advare dem. - at heste, der står i halvåbne bokse/med åbne vinduer, kan bide ud efter både mennesker og heste, der går forbi på staldgangen. - at der er situationer, hvor det ikke er nok at føre hesten med grime og træktov, og at hesten da skal føres i trense eller specialgrime. Dette kan f.eks. være i situationer udendørs, ved uro i stalden eller på en stævneplads. - at hesten aldrig må bindes i trensen. - at når hesten skal sættes ind i boksen igen, skal rytteren følge hesten helt ind i boksen og vende hesten rundt, inden den slippes. - viser hensyn til andre heste og mennesker og kan håndtere hesten under strigling <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan vise, hvordan man passerer en hest, der er bundet op på staldgangen, ved at:</u>	Praktisk: Gå gennem stalden og kig på hestene sammen med eleverne. Sover hestene, er de opmærksomme på jer, og hvordan er deres humør? Snak om korrekt håndtering af hesten i den daglig omgang, og kommenter når gode eksempler dukker op i forbindelse med klargøring. Vis og øv, hvordan man sætter en hest ind i boksen. Vis og øv, hvordan man går forbi en hest på staldgangen. Baggrundslitteratur: SHR: Kapitel 8

	- nærme sig den opbundne hest og adviserer hesten (f.eks. ved at give lyd fra sig). - først gå forbi hesten, når hestens opmærksomhed er fanget. - forklare, at når hesten passerer bagfra, må man ikke berøre dens bagpart, da hesten så kan blive forskrækket og sparke ud.	
Føre en hest i grimen	Eleven skal kunne beskrive, hvordan en hest føres i grime samt forklare vigtigheden af at benytte et træktov. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven:</u> - ved, at man skal gå på siden af hestens hals og holder i træktovet 20-30 cm fra hestens hoved. - ved, at man bruger den ledige hånd til at holde enden af træktovet uden at vikle enden rundt om hånden, hvis ikke træktovet holdes dobbelt. - holder hesten på en halv til en hel armlængdes afstand. - <u>kan forklare:</u> - at man altid skal have et træktov i grimen, når man trækker med hesten, fordi man ellers kan hænge fast i grimen. - at træktovet giver ekstra hold på hesten. - at træktovet skal benyttes til at føre eller at lede hesten med, ikke til at trække den med.	Praktisk: Vis, hvordan man fører hesten i grime og træktov og lad eleverne prøve. Forklar, at træktovet er elevens forlængede arm. Baggrundslitteratur: SHR: Kapitel 8 RH1: Kapitel 1.9
Føre en hest i trense	Eleven skal kunne beskrive samt demonstrere, hvordan en hest føres i trense. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven:</u> - går ved siden af hestens hals. - holder i enten den nærmeste tøjle eller begge tøjler 20-30 cm under biddet. - holder hesten på en halv armlængdes afstand. - kan beskrive, at ved at beholde tøjlen på hestens hals, er der mindre risiko for, at rytteren eller hesten træder i tøjlen og evt. snubler. - kan beskrive eller demonstrere, at hvis hesten bliver forskrækket og prøver at løbe væk, skal eleven på dette niveau give slip på tøjlen. - kan demonstrere at føre en hest i stedet for at trække den efter sig. - kan fremstå sikker og som hestens leder, når den føres i trense.	Praktisk: Vis, hvordan man fører hesten i trense og lad eleverne prøve. Baggrundslitteratur: SHR: Kapitel 8 RH1: Kapitel 1.9

Føre en hest gennem en dør	Eleven skal kunne beskrive samt demonstrere, hvordan en hest føres gennem en døråbning eller smal passage, f.eks. gennem en boksdør eller på staldgangen. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven:</u> - standser hesten foran døren/den smalle åbning. - går først gennem døren uden at slippe tøjlen. - giver hesten signal til at gå efter eleven gennem døren, uden: - at stille sig med front til hesten. - at gå i vejen for hesten. - kan forklare at ved at følge ovenstående procedure, kan det undgås at rytteren bliver klemmt af hesten.	Praktisk: Vis, hvordan du fører en hest gennem en dør og lad eleverne øve sig. Dette kan øves, hver gang eleverne trækker hestene ind og ud af ridehallen i forbindelse med rideundervisningen. Baggrundslitteratur: SHR: Kapitel 8
Styre en hest fra jorden	Eleven skal kunne beskrive samt demonstrere, hvordan man får en hest til at standse, stå stille samt dreje til højre og venstre. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan:</u> - standse hesten ved at trække bagud i tøjler eller træktov, og følge hesten indtil den stopper helt op (dvs. ikke bare stoppe pludseligt). - dreje hesten i begge retninger uden at blive trådt på, ved at lede hesten med den frie hånd (hånden holdes op foran hestens øje), hvis hestens vendes væk fra en selv, og at der skal være en armlængde mellem hestens ben og rytterens fødder, når den vendes foran rytteren. - beskrive, at det er mest sikkert at vende hesten væk fra én selv, da det mindsker sandsynligheden for at blive trådt på. - beskrive, at når man vender hesten mod sig selv, er det vigtig at lave så blød en vending som mulig. - beskrive situationer, hvor vendinger mod sig selv kan være nødvendige, f.eks. ved håndtering i stalden eller når man er hjælper på et begynderhold ved ridning. - beskrive, at en vending af hesten mod sig selv altid skal skyldes en beslutning om, at det i den konkrete situation ikke er hensigtsmæssigt at vende hesten væk fra sig selv. Dette på grund af pladsmangel, eller fordi rytteren ellers kan bringe sig selv i større fare, f.eks. ved at komme i klemme mellem hesten og barrieren.	Praktisk: Vis og øv på at vende hesten 180°. Forklar, at man helst vender hesten væk fra sig selv for ikke at blive trådt over tæerne. Vis og øv, hvordan man standser hesten, og hvordan man trækker den frem igen. Øv eventuelt på at stoppe op og gå frem igen, samt på at trække hesten ved at lade eleverne "trække hesten varm" i begyndelsen af rideundervisningen. Baggrundslitteratur: SHR: Kapitel 8 RH1: Kapitel 1.9

Strigling	Eleven skal kunne forklare, hvorfor hesten strigles, samt demonstrere strigling og vedligehold af striglerne. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan:</u> - forklare, at når hesten er på stald, overtager mennesket en del af hestens pelspleje, hvorfor det er nødvendigt jævnligt at strigle hesten. - forklare, at en hest skal være ren i sadel- og gjordleje for at undgå sår og skader under ridning, og at den derfor altid skal strigles disse steder inden ridning. - kan nævne hvilke slags strigler, der hører til et standardudstyr, samt hvordan og hvorfor de anvendes. - vise, hvordan man rengør hestens hovskæg, man, pandelok og hale, samt forklare, hvor man kan klippe hesten. - forklare, at ved hyppig brug af børste i man, pandelok og hale, knækker mange hår af og "ødelægges". - forklare, hvordan man rengør forskellige strigler. - vurdere, om hesten har et glat og skinnende hårlag uden skader. - forklare, at en hest altid skal være bundet under strigling. Eleven skal kunne forklare, hvordan man kan undersøge, om en strigle er hård eller blød, samt hvornår og hvor disse bruges. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan:</u> - vurdere om en børste er hård eller blød ved f.eks. at børste dennes knoer. - vise, at hestens knogler ligger lige under huden nogle steder på hestens krop, mens de er beskyttet af muskler og fedt andre steder på hestens krop. - forklare, at dér hvor hestens knogler ligger lige under huden, skal hårde strigler bruges med forsigtighed. - forklare hvilke strigler, der er gode til at fjerne mudder, løse hår, sved og støv. - vise, hvordan man anvender gummistriglen/gnubberen eller lign. i cirkelbevægelser, samt at man med de efterfølgende strigler børster i hårenes retning.	Praktisk: Vis og øv strigling, når hestene klargøres til den praktiske rideundervisning. Lad eleverne se forskellige slags strigler, og tal om dem enkeltvis. Er de hårde? Er de bløde? Hvor kan de bruges? Hvilke fordele har de forskellige strigler? Og hvordan rengøres de? Snak om, hvordan man skal børste pandelok, man og hale, og lad eleverne prøve. Baggrundslitteratur: SHR: Kapitel 8 RH1: Kapitel 1.9
-------------------------	--	---

Tema 4: Ridning

Tema 4: Ridning		
EMNE	MÅL	BEMÆRKNINGER
Opsidning	Eleven skal kunne demonstrere en sikker opsidning (evt. fra rampe). <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven:</u> - har fat i tøjlerne under hele opsidningen. - trækker bøjlerne roligt ned, så hestene på ridebanen ikke forskrækkes af lyden. - kontrollerer, at gjorden er spændt tilpas stramt. - sidder op ved at fatte om begge tøjler ved hestens mankeparti og den anden hånd på sadlens bagsvidsel. - sidder op uden at genere hesten, f.eks. ved at stikke tåspidsen ind i siden på hesten eller lade benet, der svinges, ramme krydset. - sætter sig roligt i sadlen. - stikker foden ind i den anden bøjle. - får hesten til at blive stående under hele opsidningen.	Praktisk: Demonstrer, hvordan man sidder korrekt op både fra jord og skammel. Snak om fordele og ulemper ved at stige op fra skammel og/eller jorden. Lad eleverne øve sig på at sidde op fra begge sider. Baggrundslitteratur: RH1: Kapitel 2.2 SHR: Kapitel 9
Ridning	Eleven skal kunne demonstrere sikker ridning i skridt og trav samt vise letridning og enkelte banefigurer. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven ved ridning på hold (enten alene eller med hjælp fra en hjælper, der fører hesten) kan demonstrere:</u> - at få hesten til at gå fremad ved et let tryk med benene (schenklene). - at få hesten til at stoppe ved at sætte sig i sadlen, læne sig tilbage og tage et let træk i tøjlen. - at følge hestens bevægelser og takt i skridt og trav, samt vise letridning. - at holde hænderne korrekt og roligt i skridt og trav. - at holde benene i ro og hælene nede i skridt og trav. - at ride letridning uden at støde hesten i ryggen og uden at hive sig op ved hjælp af tøjlen. - hvordan man rider banefigurerne skråt igennem, cirkelvolte samt op ad midterlinjen. - at få hesten til at følge banens hovslag i skridt.	Praktisk: Demonstrer, hvordan man sidder korrekt på hesten, holder tøjlen og følger hestens bevægelser i skridt. Lad eleverne øve selv. Øv eventuelt opstilling og balance i longen. Baggrundslitteratur: RH1: Kapitel 2

Afsidning	Eleven skal kunne demonstrere en sikker afsidning. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven:</u> - har fat i tøjlen under hele afsidningen. - tager begge fødder ud af stigbøjlerne, inden afsidning påbegyndes. - sidder af ved at svinge benet over hestens ryg uden at ramme bagsvidslen eller krydset, og lader sig glide roligt ned på jorden uden at hænge i sadlen med hele sin vægt. - sætter stigbøjlerne op, inden hesten trækkes frem.	Praktisk: Demonstrer, hvordan man sidder korrekt af. Lad eleverne øve sig på at sidde af fra begge sider. Hav særligt fokus på, at eleverne skal kunne sidde af uden at hænge fast i sikkerhedsvesten. Baggrundslitteratur: RH1: Kapitel 2.2 SHR: Kapitel 9
Sikker opførsel i ridehallen/ridebanen	Eleven skal have kendskab til hestens reaktioner. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven:</u> - kan forklare, at der altid skal være en hestelængdes afstand mellem hestene for at undgå, at hverken hest eller rytter bliver ramt, hvis en hest sparker ud. - kan forklare, at man stopper sin egen hest, hvis der er løs hest i ridehuset. - ved, hvordan en hest beroliges, når man sidder på den. - kan forklare, hvad det vil sige at være afslappet og undgå at påvirke hesten negativt ved selv at hidse sig op.	Praktisk: Tal med eleverne om, hvorfor hestene skal holde afstand til hinanden under ridning. Tal om, hvordan man som rytter skal forholde sig, hvis der opstår en uventet eller farlig situation. Baggrundslitteratur: SHR: Kapitel 10

Lektionsbeskrivelser: Ryttermærke 1

For så vidt angår nye ryttere kan det - af både sikkerhedsmæssige årsager og for at give eleven tryghed - være fornuftigt med små hold inkl. en hjælper på jorden til hver enkelt elev. Således kan både dårlige oplevelser og farlige situationer begrænses. Det kan være meget individuelt, hvor mange lektioner, der skal til, før den enkelte elev er klar til at tage ryttermærkeprøven. Der bør tilstræbes, at holdet indstilles til ryttermærkeprøven samtidig. Undervisningen kan med fordel organiseres som en kombination af praktiske øvelser i stalden, på ridebanen samt som teoretisk undervisning. Herunder følger et eksempel på, hvordan organiseringen kan løses:

Hver lektion indledes med 10-15 minutter i stalden, hvor teori omsættes direkte til praksis f.eks. i forhold til benævnelser på hestens krop, strigling, opsadling mv. Herefter rider eleverne 45 minutter på ridebanen, hvor underviseren løbende gør opmærksom på de emner, der undervises i. Dette kan f.eks. være passage gennem en smal åbning, hestens instinkter, føring af hesten samt hestens gangarter. Hver lektion indledes med en opsamling fra sidste gang, og afsluttes med en opsummering af dagens læring.

Fem eksempler

Lektioner	Undervisningsindhold – 60 minutters lektioner
Lektion 1	
<u>I stalden:</u>	Velkomst, navnerunde, praktisk info samt gennemgang af rideudstyr 10 min: Velkommen, navnerunde for elever og heste, praktisk info til ryttere og forældre. Underviseren fortæller, at der ligger fagligt materiale på www.rideforbund.dk, og at dette kan bruges løbende. 10 min: Rideudstyr gennemgås - hjelm, sikkerhedsgodkendelse og tilpasning. Hestene er i mellemtiden sadlet op og står klar til rytterne på ridebanen.
<u>På ridebanen:</u>	Opsidning, ridning i skridt, parader, gennemgang af ridehjelm samt opsummering 10 min: Eleverne hjælpes op på hestene og sendes en og en ud på hovslaget med trækkere. 15 min: Der rides i skridt med trækker. Eleverne øver på at få hesten til at gå fremad og stoppe op. Hvis tiden og færdighederne tillader det, kan eleverne eventuelt trave en kort runde.

	10 min: Der skridtes af og snakkes imens om, hvornår ridehelmen skal benyttes. 5 min: Eleverne hjælpes ned fra hestene. Opsummering over dagens læring, herunder hvad eleverne har lært, samt hvad de skal øve på til næste gang. Eleverne opfordres til at gå ind på www.rideforbund.dk og se videoen om ridehjelme.
Lektion 2 <u>I rytterstue/stald:</u> <u>På ridebanen:</u>	Opsamling samt gennemgang af ridehjelme 15 min: Opsamling ifm. forrige uges læring. Derefter gennemgås ridehelmen. Underviseren viser eleverne, hvor de finder sikkerhedsmærkning i hjelmen, samt hvordan de kan tjekke, at hjelmen passer til elevens hoved. Eleverne bytter f.eks. hjelme og finder mærket i hinandens hjelme. Dette øves i et område uden heste, f.eks. i rytterstuen eller udenfor ridebanen. Hestene er i mellemtiden sadlet op og står klar til eleverne på ridebanen. Parader, cirkelvolte, travintervaller, gymnastik på hest samt opsummering 10 min: Opsidning - stadig med hjælp. 20 min: Fremad og stop øves igen. Der læres, hvordan man drejer hesten via tøjler og schenkler. Eventuelt rides der på cirkelvolte eller ind over midten. Trækkere kan være på efter behov. Små travintervaller kan introduceres. 10 min: Der skridtes af. Eleverne laver "gymnastik" på hesten. De rører ved hestens man, ører, skuldre og hals. De korrekte benævnelser forklares under øvelsen. 5 min: Eleverne hjælpes ned fra hestene, og der siges tak for i dag. Opsummering over dagens læring samt hvad eleverne skal øve på til næste gang.
Lektion 3 <u>I rytterstue/stald:</u> <u>På ridebanen:</u>	Opsamling samt gennemgang af ridehjelme og fodtøj 15 min: Opsamling ifm. forrige uges læring. Vis igen sikkerhedsmærkningen i egen hjelme og demonstrer, at den passer. Derefter tales der om fodtøj. Hvorfor skal der være hæl på fodtøjet? Hvorfor er sålen let rillet? Hvorfor skal eleven have fodtøj på, der har langt skaft/leggings? Hestene er i mellemtiden sadlet op og står klar til eleverne på ridebanen. Hændernes opstilling, elevernes placering på hesten, hestens biologi samt opsummering 10 min: Opsidning - stadig med hjælp. Underviseren forklarer/viser, at gjorden skal spændes korrekt.

	20 min: Hændernes opstilling indøves i skridt, både mens der rides frem og stoppes op. Efter elevernes formåen øges travintervaller i længde og antal. Der fokuseres på elevens placering på hesten. Eleverne øver på at sidde lige og samtidig forholde sig afslappet på hesten. 10 min: Der skridtes af. Forskellige steder på hestens krop udpeges, og eleverne rører de steder, de kan nå. 5 min: Eleverne hjælpes ned fra hestene, og dagens læring opsummeres. Hvad har I lært i dag? Hvad skal I øve på til næste gang?
Lektion 4 <u>I rytterstue/stald:</u> <u>På ridebanen:</u>	Opsamling samt undervisning angående ridehjelme 15 min: Repeter forrige uges læring vedrørende regler omkring fodtøj til ridning samt brug af ridehjelme. Snak om hvornår en hjelm skal udskiftes og hvorfor. Forklar, hvorfor man ikke kan se på en hjelm, om den er beskadiget. Uddyb vigtigheden af at passe på sin ridehjelme og fortæl, at man ikke må smide rundt med den. Hestene er i mellemtiden sadlet op og står klar til eleverne på ridebanen Hændernes opstilling, rytterens placering, hestens biologi samt opsummering 10 min: Opsidning - stadig med hjælp. Eleverne hjælper med at tjekke, at jorden er spændt. 20 min: Hændernes opstilling indøves i skridt, både mens der rides frem og stoppes op. Efter elevens formåen øges travintervaller i længde og antal. Eleverne øver videre på forrige uges fokus vedrørende rytterens placering på hesten, og eleverne øver videre på at sidde lige og samtidig forholde sig afslappet på hesten. Skridt- og travintervaller øves fra og til bestemte bogstaver på banen. 10 min: Der skridtes af. Forskellige steder på hestens krop udpeges, herunder både dem, der kan nås, og dem, der ikke kan nås fra sadlen. 5 min: Eleverne hjælpes ned fra hestene og dagens læring opsummeres. Hvad har I lært i dag? Hvad skal I øve på til næste gang?
Lektion 5 <u>I rytterstue/stald:</u>	Opsamling 15 min: Opsamling over al læring indtil nu - hvad har vi lært? Hvad har vi lært om rytterens udstyr og ridning? Hestene er i mellemtiden sadlet op og står klar til eleverne på ridebanen.

<u>På ridebanen:</u>	Hændernes opstilling, parader, travintervaller, føring af hesten samt opsummering 10 min: Opsidning - stadig med hjælp. Eleverne hjælper med at tjekke, at gjorden er spændt. 20 min: Hændernes opstilling indøves i skridt, både mens der rides frem og stoppes op. Travintervaller øges i længde og antal. Eleverne øver på at sidde lige samt være afslappet i deres krop. Der øves videre på skridt- og travintervaller fra og til bestemte bogstaver på banen. 10 min: Eleverne hjælpes ned fra hestene og der skridtes af, mens eleverne går på jorden ved siden af hesten. Eleverne går langs med hovslaget, hvor de øver på at stoppe hesten op og gå fremad igen. 5 min: Hestene føres ind på midterlinjen med hovedet samme vej. Dagens læring opsummeres. Hvad har I lært i dag? Hvad skal I øve på til næste gang?
----------------------	--

Dansk Ride Forbunds Ryttermærker i elevskolerne

Fagplan - Ryttermærke 2

Ryttermærke 2: Let øvet

Mål for Ryttermærke 2

Målet er at bygge videre på de færdigheder og den viden, eleven har tilegnet sig i Ryttermærke 1, der gør eleven i stand til at:

- forstå formålet med etiske regler i forbindelse med omgang med heste
- klargøre en hest til ridning
- have kendskab til hestens signalement
- have kendskab til hestens naturlige adfærd og dennes betydning for brug af tamhesten
- i ridning kende og anvende de forskellige hjælpere (naturlige og kunstige) samt kunne ride i alle tre gangarter

Grundbøger

Ryttermærke 2 tager udgangspunkt i følgende grundbøger:

- "Sikkerhed for hest og rytter" (SHR) af Jan Ladewig
- "Rytter og hest – Bind 1" (RH1) fra forlaget Wiegaarden
- "Rytter og hest – Bind 2" (RH2) fra forlaget Wiegaarden (supplerende materiale)
- "Hestehold - en grundbog (HH) af Jørgen Falck-Rønne, Egon Fræhr og Eric Clausen udgivet af Videnscenter for Landbrug

Emner i Ryttermærke 2

Ryttermærke 2				
Tema 1: Sikkerhed	Tema 2: Hestens biologi	Tema 3: Omgang med heste	Tema 4: Ridning	Tema 5: Etik
1 emne - Rytterens reaktion i nødsituationer	9 emner - Forståelse for hestens natur - Hestens adfærd - Opstaldningsformer - Hestens behov under opstaldning - Pasning af hesten - Hestens farver og aftegn - Hestens alder og køn - Hestens ydre betegnelser del 2 - Hestens behåring del 2	15 emner - Hente hesten i boksen samt ophold i boksen - Grimen - Pålægning af grime - Tage hesten ud af boksen - Opbinding - Dækken - Tage dækken af - Hovrensning - Opsadling del 1: pålægning af sadel - Opsadling del 2: pålægning af trense - Afsadling del 1: tage sadel af - Afsadling del 2: tage trense af - Lægge dækken på - Trække hesten tilbage i boksen - Passere en hest på staldgangen med en anden hest	5 emner - Hestens udstyr under ridning - Regler for ridning - Ridning - Rytterens hjælpere - Brug af pisk	2 emner - Formålet med etiske regler for omgang med heste - Dansk Ride Forbunds etiske regler

Tema 1: Sikkerhed

Tema 1: Sikkerhed		
EMNE	MÅL	BEMÆRKNINGER
Rytterens reaktion i nødsituationer	Eleven skal kunne redegøre for, hvordan man reagerer ved farlige situationer, herunder personskader, løbske heste og brand. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven med egne ord kan forklare:</u> - at egen sikkerhed kommer først, og derefter andre personers sikkerhed, når der opstår en farlig situation. Menneskers sikkerhed kommer altid før hestens. - at der skal tilkaldes hjælp - især hvis en rytter er livløs - samt kan forklare, hvordan man gør, og hvem man på det pågældende sted kalder på. - at man kun må flytte på en livløs person, hvis det er for at redde deres liv, da man ved flytningen kan forværre skaden - og at dette skal ske med hjælp fra en voksen, hvis du er barn. - at det er ofte nødvendigt at observere en rytter, der er faldet af hesten, i et stykke tid, inden rytteren sættes op på hesten igen. Lad rytteren sidde under opsyn - gerne med et tæppe over sig. - at der ikke skal løbes/rides efter en løbsk hest, da den og andre heste i nærheden vil øge tempoet pga. flugtinstitet. - kan give eksempler på, hvordan man kan bevare roen hos sig selv og ens hest under farlige situationer. - at man aldrig må stille sig foran en løbende hest for at stoppe den.	Praktisk: Snak om reglerne i klubben, hvornår man må være der uden en voksen, hvem der er ansvarlig, hvor man kan finde hjælp. Tal om brandregler, førstehjælpskasse, brandslukkere mm. Gå eventuelt en tur på klubbens område og snak om sikkerheden. Baggrundslitteratur: SHR: Kapitel 5

Tema 2: Hestens biologi

Tema 2: Hestens biologi		
EMNE	MÅL	BEMÆRKNINGER
Forståelse for hestens natur	Eleven skal kunne forklare hestens signaler, samt hvordan instinkterne kommer til udtryk i hestens opførsel. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan:</u> - beskrive de signaler, heste udsender for at true andre heste eller for at vise, de er venligt stemt. - forklare, at en hest advarer med en bide- eller sparketrussel, inden den bider eller sparker en anden hest (eller menneske). - beskrive, hvordan en bide- og sparketrussel ser ud, og hvordan eleven skal reagere på en sådan. - forklare, at ingen træning eller tilvænning kan fjerne hestens instinkter, og at selv rolige, veltrænede og velopdragne heste kan blive bange og vise flugtaadfærd. - beskrive almindelige ting og situationer, som skræmmer de fleste heste. - forklare, at heste kan stejle, bukke, springe til siden, dreje rundt og løbe løbsk, når de skræmmes. - forklare, at håndtering af en aggressiv hest kræver erfaring, og at det er bedre at holde sig fra en aggressiv hest, hvis man ikke har den erfaring. - forklare farerne ved at lade heste hilse på hinanden, når der er mennesker i nærheden. - forklare, at en hesteflok på fold får tilfredsstillet deres sociale behov på folden, og derfor ikke har brug for at hilse på hinanden på staldgangen og under ridning.	Praktisk: Lad eleverne studere heste i flok på folden. Tal om situationer, hvor hestene har reageret som beskrevet. Hvis hestene ikke går på fold, kan man eventuelt vise en film af heste i flok. Baggrundslitteratur: SHR: Kapitel 2
Hestens adfærd	Eleven skal med egne ord kunne forklare både vildhestens og tamhestens adfærd. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan:</u> - forklare, at både vildhestens og tamhestens adfærd som udgangspunkt styres af de samme instinkter, men at tamhesten i modsætning til vildhesten gennem århundreder er opdrættet til at skulle kunne anvendes af mennesker til ridning og som arbejdsheste, og at mennesker derfor stiller særlige krav til tamhestens adfærd. - fortælle, hvad hestens flok-, flugt-, foder- og formeringsinstinkt betyder for vores omgang med tamhesten samt give eksempler på dette. - beskrive, at vildhestens flokstruktur og vildhesteflokkens hierarki er en tilpasning til livet på stepperne.	Praktisk: Tal om, hvilke krav vi stiller til hestens adfærd ved f.eks. ridning. Tal med eleverne om elevskolehestenes forskellige instinkter.

	- beskrive, at tamhestens flokstruktur på folden afgøres af hvilke andre heste, mennesker bestemmer, de skal stå på fold med, men at der alligevel opstår et hierarki blandt hestene i flokken. - fortælle, at vildhesten bruger det meste af døgnet på at søge føde, og at tamhesten derfor også har behov for konstant adgang til græs eller stråfoder.	Tal med eleverne om, hvorfor det er vigtigt, at hestene har adgang til stråfoder. Baggrundslitteratur: SHR: Kapitel 2
Opstaldningsformer	Eleven skal kunne beskrive forskellige opstaldningsformer. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven:</u> - kan forklare, at ved opstaldning i boks kan hesten bevæge sig frit omkring og have kontakt med naboerne, hvis skillerum/tremmer ikke forhindrer dette. - kan forklare, at ved opstaldning i løsdrift er hestens behov for bevægelse og kontakt med artsfæller dækket. - ved, at spiltov er en ældre opstaldningsform, som i dag kun må bruges til opbinding i kortere perioder.	Praktisk: Tal med eleverne om fordele og ulemper ved de forskellige opstaldningsformer. Hvordan er hestene i stalden opstaldet? Kig på stalden og se på fordele og ulemper for heste og ryttere. Baggrundslitteratur: HH: Kapitel 7
Hestens behov under opstaldning	Eleven skal have kendskab til hestens behov under opstaldning. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan:</u> - forklare, at heste ikke må opstaldes alene, men at de altid skal stå sammen med mindst én artsfælle. - beskrive, at heste under opstaldning skal have fri adgang til vand og have regelmæssig adgang til stråfoder eller græs. - forklare, at støvgener fra foder og strøelse skal begrænses mest muligt. Dvs. at der bør muges ud, strøs og fejes, mens hestene er ude. - nævne, at en løs hest kan foræde sig i foder og blive syg, hvis foderet ikke er lukket forsvarligt inde.	Praktisk: Gå en tur i stalden med eleverne. Hvordan er forholdene for hestene i stalden? Har de fri adgang til vand og stråfoder? Hvordan foregår udmugning m.m.? Hvor og hvordan opbevares foderet? Baggrundslitteratur: HH: Kapitel 2 og 7

	- forklare, at heste skal tilses mindst en gang dagligt. Ved tilsynet skal det sikres, at der er adgang til foder og vand, at hestene er sunde, haltfrie og uden skader i øvrigt, samt at boks, løsdrift og hegn m.v. er intakte.	
Pasning af hesten	Eleverne skal kunne varetage lidt mere end den daglige strigling og skal nu næsten være klar til et dagligt ansvar for hesten. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan:</u> - forklare, at brug af hovfedt/hovolie kan være en del af hovplejen. - forklare, at heste, der går meget ude, ikke skal strigles hver dag, da man så fjerner det støv og fedt, der beskytter dem mod vejrliget. - forklare, at øjenkroge, næsefløje og mulen rengøres efter behov. - nævne, at en våd hest kan blive forkølet af at stå i træk. - at godbidder, der ikke gives i krybben, skal gives på flad hånd med samlede fingre, for at undgå, at hesten bider i fingrene. - nævne, at det at give en hest en godbid, mens andre heste ser det, skaber uro og aggression blandt hestene. Hvis hestene er løse (f.eks. i løsdrift eller på fold), kan de begynde at slås med hinanden over godbidderne, hvilket kan være farligt for rytteren. - Eleven skal kunne vurdere hestens almene sundhedstilstand for at sikre, at hesten er klar til brug. Herunder: - at hesten har rene og tørre næsebor. - at hesten har rene og åbne øjne. - at hesten har spist sit foder op (dvs. at krybben er tom). - at hestens vandkop virker og er ren (hvis der er en vandspand, skal det sikres, at denne er ren og fyldt op med vand). - at hesten er fri for sår og skrammer (sikres typisk under striglingen). - at eleven ved, hvem der skal kontaktes, hvis der er tvivl om hesten er klar til brug.	Praktisk: Medbring hovfedt og forklar, hvordan det bruges. Vis, hvordan man vasker hesten. Tag en rolig hest ud på staldgangen, og gennemgå den almene sundhedstilstand sammen med eleverne. Hvem skal man kontakte, hvis der er noget galt? Få evt. en dyrlæge til at holde foredrag, evt. til en klubaften. Baggrundslitteratur: HH: Kapitel 2
Hestens farver og aftegn	Eleven skal kunne udpege og beskrive de forskellige farver af heste. <i>Farver:</i>	Praktisk:

	<u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan forklare:</u> - at hestens grundfarve bestemmes af pelsens farve og af farven på man, hale og pandelok. - samt udpege de mest almindelige farver: sort, brun, rød, gul, skimmel og broget. - at en rød hests man, hale og pandelok enten har den samme farve som grundfarven eller er lysere end denne, og at den røde hest aldrig kan have sort man, hale og pandelok. - at en brun hest altid har sort man, hale og pandelok. - at en sort hest altid har sort man, hale og pandelok, samt at huden omkring de naturlige kropsåbninger også er sort. - at skimlede heste bliver lysere eller helt hvide med alderen. - at aftegn altid er hvide. - at aftegn både kan være medfødte og erhvervede. <i>Aftegn:</i> <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan udpege følgende medfødte aftegn:</u> - de tre mest almindelige på hestens hoved: - stjerne. - blis. - snip. - følgende aftegn på hestens ben: - kronrand. - balle. - kode. - sok. - fod. - ben. <i>Andre betegnelser:</i> <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan forklare:</u> - at en ål er en mørk rygstribe.	Kig på hestene i stalden og/eller på hesteplakater: Hvilke farver har de? Hvilke aftegn har de? Bed eleverne om at medbringe forskellige hestefigurer hjemmefra: hvilke farver og aftegn har de? Baggrundslitteratur: HH: Kapitel 4
--	---	--

	- at urstriber er mørke tværstriber (zebrastriber) på hestens ben. - at en midtstol er en sort stribe i manen, karakteristisk hos fjordhesten. - at en halefjer er en sort stribe i hale, karakteristisk hos fjordhesten.	
Hestens alder og køn	Eleven skal kunne navngive og forklare de forskellige betegnelser for heste. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan forklare:</u> - at en hanhest kaldes en hingst. - at en kastreret hingst kaldes en vallak. - at en hunhest kaldes en hoppe. - at selvom hesten er født på en bestemt dato (ofte i foråret/sommeren), så er dens officielle fødselsdag altid den 1. januar. - at en hest kaldes et føl, det år den bliver født. - at en hest kaldes en plag, når den er 1-3 år. - at en hest kaldes en unghest, når den er i 4-5 år. - at en hest er voksen, når den fylder 6 år.	Praktisk: Hvor gamle er hestene i stalden? Er der mon nogen føl, plage eller ungheste? Vallakker? Hopper? Måske en hingst? Hvorfor har alle "fødselsdag" den 1. januar? Baggrundslitteratur: HH: Kapitel 4
Hestens ydre betegnelser del 2	Eleven skal kunne udpege og benævne betegnelserne på hestens ydre. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan udpege og benævne:</u> - kindkam, overlæbe, underlæbe, hagegrube, mundvig og laderne på hestens hoved. - krone, balle, kodeled på både forben og bagben samt albue, skulder og hoftehjørne.	Praktisk: Udpeg stederne på en rolig hest eller en legetøjshest. Lav sammenligninger mellem hestens anatomi og menneskets anatomi. Baggrundslitteratur: HH: Kapitel 4
Hestens hår del 2	Eleven skal kunne beskrive funktionen af hestens forskellige hårvækster. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan beskrive:</u>	Praktisk: Snak om soignering. Hvorfor og hvor klipper vi hesten?

	- at hestens hår på mulen og over øjnene hedder følehår eller mulehår, og at disse hår, i lighed med andre dyrs knurhår, hjælper hesten til at orientere sig om sine omgivelser. Disse hår må aldrig klippes. - at en pandelok beskytter hestens øjne mod fluer og andre insekter og derfor ikke bør klippes. - at hårene i hestens ører beskytter mod fluer og andre insekter, og at man derfor kun må klippe de hår, der stritter ud af ørerne. - øjenvipper beskytter øjnene mod insekter, støv og væske og må derfor aldrig klippes. - halen er med til at beskytte endetarmens åbning, og at man skal sikre, at der ikke kommer hårstrå ind i åbningen, som kan genere.	Hvor skal vi passe på? Hvad kan vi ødelægge for hesten? Baggrundslitteratur:
--	--	--

Tema 3: Omgang med heste

Tema 3: Omgang med heste		
EMNE	MÅL	BEMÆRKNINGER
Hente hesten i boksen samt ophold i boksen	<u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan:</u> - forklare og demonstrere, at man skal fange hestens opmærksomhed, inden man går ind til den. - forklare, at heste, der står og døser i deres boks eller ude på fold, kan blive forskrækkede og sparke voldsomt ud, hvis man nærmer sig dem uden at advare dem. - vurdere om hesten vil tillade, at man nærmer sig, eller om den vil sparke eller bide, hvis man går ind i boksen (ved at kigge på hestens kropssprog – f.eks. genkende bide- og sparketrussel ved at se på hestens ører, ansigt, hale, bagben). - demonstrere, at når eleven opholder sig i boksen sammen med hesten, er denne opbundet eller håndteres i enten grime med træktov eller med trense, samt at boksdørens åbning er så lille, at hesten ikke fristes til at gå/løbe ud, men dog stor nok til at eleven har en flugtvej. - demonstrere sikker og forsvarlig omgang i boksen ved konstant at have fuld opmærksomhed på hesten og ikke på noget tidspunkt vende ryggen til den.	Praktisk: Tag udgangspunkt i den praktiske omgang med hestene når eleverne gør klar/sadler op til ridning. Baggrundslitteratur: SHR: Kapitel 8
Grimen	Eleven skal kunne forklare funktionen af en grime. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan:</u> - forklare, at grimen bruges, når hesten skal føres eller opbindes. - demonstrere, at træktovet skal fastgøres i den nederste grimering ved hestens hage. - forklare, at karabinhagerne ved opbinding i to kæder på staldgangen fastsættes i grime-ringene ved hestens mundvige.	Praktisk: Læg grimen på en hest og snak om, hvor remmene sidder på hestens hoved, og hvilken funktion de har. Baggrundslitteratur:
Pålægning af grime	Eleven skal kunne lægge grime på hesten samt tilpasse grimen. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan:</u> - demonstrere at pålægge en grime på en løs hest ved at advisere hesten først og ved at placere sig ved hesten side. - forklare, at grimens næserem skal være stor nok til, at hesten kan spise og gabe, når den har grimen på.	Praktisk: Medbring grimer i forskellige størrelser.

	- forklare, hvorfor spænder og karabinhager altid skal vende med den glatte side ind mod hesten. - ved, at en halsrem kan være et alternativ til en grime, og at denne også skal tilpasses hesten, så den kan trække vejret ubesværet.	Tal om farer og ulemper for hesten, hvis grimen er for stor eller lille. Lad eleverne øve sig i at lægge grime på og evt. tilpasse den. Baggrundslitteratur:
Tage hesten ud af boksen	Eleven skal kunne føre en hest ud af boksen. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven sikkert kan demonstrere:</u> - at få hesten til at stå stille ved boksdøren, mens denne åbnes helt. - at gå først gennem døren og herefter give signal til hesten om at følge med. - at trække hesten til opbindingspladsen og forklare hvorfor, der altid skal benyttes træktov i grimen, når hesten trækkes. - forklare, at man ikke skal binde hesten i det træktov, som man holder hesten i, så man undgår at få fingrene i klemme, hvis hesten bakker eller springer tilbage.	Praktisk: Vis og øv hvordan man tager en hest ud af boksen (gerne i forbindelse med ridetimen). Tal om faren ved at benytte det sammen tov til opbinding, som hesten trækkes med. Baggrundslitteratur: SHR: Kapitel 8
Opbinding	Eleven skal vide, hvordan en hest opbindes korrekt. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan forklare, hvad der skal tages højde for, inden en hest bindes op:</u> - at der skal anvendes tov/kæder, som er beregnet til opbinding af hest (ikke sippetov/hundesnor m.m.). - at der enten skal være sikkerhedskarabinhager eller sikkerhedsknuder, som hurtigt kan udløses, hvis hesten går i panik. - at der skal være ro på og omkring opbindingspladsen, hvor der er et ryddeligt område uden f.eks. dækkener og striglekasser eller lign., der ligger spredt på området. - at der skal være plads på opbindingspladsen til, at eleven sikkert kan bevæge sig rundt omkring hesten.	Praktisk: Kig rundt i stalden og tal om, hvad der er af muligheder for opbinding i stalden. Er det sikkert? Kan hesten stå der uden at komme til skade? Står den i vejen?

		Baggrundslitteratur: SHR: Kapitel 8 RH1: Kapitel 1.9
Dækken	Eleven skal kunne forklare omstændigheder, der gør det nødvendigt at give hesten dækken på. <u>Resultatet er tilfredsstillende, såfremt eleven kan forklare:</u> - at det ikke er hestens natur at gå med dækken; men at det kan være begrundet at give heste, der rides intensivt, dækken på om vinteren. Derved kan det forhindres, at hesten sætter lang vinterpels og derfor bliver meget våd ved ridning. - at gamle heste og visse sarte hesteracer kan have brug for dækken, hvis de f.eks. går på fold eller i løsdrift med mere robuste heste og derfor følger med flokken ud på åben mark uanset vejr. - at heste, som går med dækken, ikke må stå i længere tid uden dækken i forbindelse med f.eks. strigling eller opsadling.	Praktisk: Tal om forskellige opstaldningsformer: Hvornår er det en fordel at anvende dækken? Og hvornår er det ikke? Hvorfor hestene i stalden har/ ikke har dækken på? Baggrundslitteratur:
Tage dækken af	Eleven skal kunne tage dækken af hesten. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan:</u> 1. Spænde eventuelle bagbensstroppe op. 2. Spænde krydsgjorde op. 3. Åbne spændet på bringestykket. 4. Løfte/trække dækkenet forsigtigt af langs hestens skulder. 5. Placere dækkenet i boksen, ophængt på boksdøren eller et andet sted, hvor det ikke er i vejen.	Praktisk: Vis hvordan man tager et dækken af, og lad eleverne selv gøre det før klargøring og opsadling. Baggrundslitteratur:
Hovrensning	Eleven skal kunne forklare og demonstrere, hvordan man løfter ben og renser hove, samt hvornår dette gøres. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan:</u> - udpege strålen, strålekløften, sålen, den hvide linje og dragtgruberne. - forklare og demonstrere, at hestens ben løftes ved først at advisere hesten ved at lægge hånden på kryds eller skulder og dernæst lade hånden glide ned til kodeleddet, evt. sige f.eks. fods/løft, og løfte benet.	Praktisk: Vis og øv med eleverne på en rolig hest, der villigt løfter både for- og bagben. Baggrundslitteratur:

	- demonstrere, at man renser hove ved at: - dragtgruberne renses mod tåen. - strålekløften renses forsigtigt væk fra tåen. - skoede heste renses langs skoens kant. - den hvide linie renses for grus og småsten. - sålen renses. - demonstrere og forklare, at hestens ben efter hovrensning sættes forsigtigt ned igen frem for blot at slippes. - forklare, at hesten altid skal have renset hove før og efter ridning.	SHR: Kapitel 8 HH: Kapitel 2
Opsadling - del 1: pålægning af sadel	Eleven skal kunne demonstrere, hvordan man lægger en sadel på hesten. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan demonstrere og forklare:</u> - at sadlen lægges på først, hvis der er mulighed for opbinding. - hvordan man lægger sadel på en hest, således at den ikke generer hesten: - at sadlen lægges langt fremme og glides tilbage, således at hestens hår ligger den rigtige vej. - at sadlen ligger korrekt med sadlens dybeste punkt over ryggens dybeste punkt. - at sadelunderlaget ligger glat på hesten uden at rynke/krølle. - at sadelunderlaget ikke strammer over hestens ryg, men følger sadlens kammer. - at gjorden tages roligt ned. - at gjorden ikke er snoet, og at den spændes forsigtigt (lidt ad gangen). - at stropper, spænder, syninger mv. er intakte og ikke er i fare for at knække. - at en stigremslås både kan være åben og lukket, samt nævne, at hvis eleven er usikker på om låsen virker, skal den være åben.	Praktisk: Vis og øv med eleverne på en rolig hest. Baggrundslitteratur: SHR: Kapitel 8 RH1: Kapitel 1.9
Opsadling - del 2: pålægning af trense	Eleven skal kunne demonstrere, hvordan man lægger en trense på hesten. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan demonstrere og forklare, hvordan man lægger trense på en hest, uden at hesten på noget tidspunkt er løs gennem følgende fremgangsmåde:</u> - Tøjlen lægges over hestens hoved og placeres ca. midt på halsen.	Praktisk: Vis og øv med eleverne på en rolig hest. Baggrundslitteratur: SHR: Kapitel 8

	- Grimen åbnes i karabinhagen og føres ud over hestens hoved og lægges på halsen. ELLER grimen åbnes i spændet på nakkeremmen, så grimen kan føres under mulen og placeres på halsen, når nakkeremmen er spændt igen. - Eleven står på hestens venstre side med sin højre arm under hestens hoved. Armen må aldrig være over hestens hoved. - Tensen lægges på hesten ved at holde i kindstykkerne med højre hånd og have biddet liggende i den flade venstre hånd. - Biddet føres ind i hestens mund uden at presse det mod tænderne, og derefter føres nakkestykket over hestens ører. Åbner hesten ikke munden af sig selv, kan den hjælpes på vej ved at lade en finger glide ind i hestens mundvig (laden). - Tensen spændes korrekt ved først at spænde kæberemmen og derefter næsebåndet. Under kæberemmen skal der være plads til en hånds bredde ved kinden. Under næsebåndet skal der være plads til 1,5 cm (eller cirka to fingre på højkant) midt på næseryggen. - Det sikres, at alle remme sættes fast, så der ikke er løse remme, der kan irritere hesten eller danne en løkke. - Grimen tages af hestens hals ved først at tage kæder/træktov af grimen, dernæst lægge tøjlen ved nakkestykket og til sidst føre grimen over tøjlen og ud over hovedet. - Hestens hår i nakken samt pandelokken rettes til, så det ligger glat og ikke kan genere hesten.	RH1: Kapitel 1.9
Afsadling - del 1: tage sadel af	Eleven skal kunne demonstrere, hvordan man sadler hesten af, uden at den på noget tidspunkt er løs. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan demonstrere:</u> 1. Hvordan man spænder gjorden op, så man undgår at stramme gjorden yderligere under åbning af spænderne. 2. Hvordan gjorden føres roligt ned, så den ikke rammer hestens ben (hverken forknæ eller kodeleddet). 3. Hvordan sadlen tages af hestens ryg uden at genere hesten, og uden at den tabes på gulvet. 4. At lægge grimen på hestens hals inden opspænding af tensen påbegyndes. Grimes skal være fastgjort i enten træktov eller opbindingskæde.	Praktisk: Vis og øv med eleverne på en rolig hest. Baggrundslitteratur: SHR: Kapitel 8

Afsadling - del 2: tage trense af	Eleven skal kunne demonstrere, hvordan man sadler hesten af, uden at den på noget tidspunkt er løs. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan demonstrere:</u> 1. At spænde et eventuelt næsebånd op. 2. At spænde kæberemmen op. 3. At tage trensen af hestens hoved ved at holde hestens hoved med højre hånd, og derefter trækker trense af ved at holde i nakkestykket med venstre hånd. Hesten skal selv slippe biddet, så eleven ikke kommer til at trække det voldsomt ud af munden. Slipper hesten ikke selv biddet, kan man hjælpe den på vej ved at lade en finger glide ind i hestens mundvig (laden). 4. Grimen lægges på hestens hoved og fastspændes, inden tøjlerne løftes af.	Praktisk: Vis og øv med eleverne på en rolig hest. Baggrundslitteratur: SHR: Kapitel 8
Lægge dækken på	Eleven skal kunne demonstrere, hvordan man lægger dækken på hesten. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan:</u> 1. Lægge dækkenet på hesten ryg, og sikre, at det ligger korrekt og vender rigtigt. 2. Lukke spænderne på bringestykket først. 3. Lukke spænderne på krydsgjordene, så den bageste rem bliver lukket i det forreste spænde, og den forreste rem bliver lukket i det bageste spænde. Er der er en ekstra rem i midten på dækkenet, spændes den lige over, altså i det midterste spænde. 4. Lukke bagbensstropperne ved først at føre den venstre bagbensstrop indenom venstre lår og lukke spændet i venstre side af dækkenet. Den højre bagbensstrop føres så igennem den allerede spændte venstre bagbensstrop, inden den lukkes på dækkenes højre siden. 5. Spænde halestroppen, så denne ligger under hestens hale.	Praktisk: Vis og lad eleverne gøre det selv efter endt ridetur. Husk at tjekke, om dækkenet sidder korrekt. Baggrundslitteratur:
Trække hesten tilbage i boksen	Eleven skal kunne demonstrere, hvordan man trækker en hest tilbage i boksen. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan demonstrere:</u> 1. At stoppe hesten foran boksdøren og åbne denne, mens hesten bliver stående. 2. At gå ind i boksen først og derefter give signal til, at hesten skal følge med. 3. At stå med ryggen til boksens døråbning og vende hesten, så den har front mod eleven. 4. At tage grimen af ved at åbne grimens karabinhage eller spændet i nakkeremmen, og føre grimen ud over hestens hoved. Alternativt klikkes blot træktovet af grimen.	Praktisk: Vis og øv med eleverne på en rolig hest. Baggrundslitteratur: SHR: Kapitel 8

	5. At gå ud af boksen og lukke døren forsvarligt efter sig.	
Passere en hest på staldgangen med en anden hest	Eleven skal kunne demonstrere, hvordan man med en hest passerer en anden hest på staldgangen. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan demonstrere:</u> 1. At stoppe i god afstand til den opbundne hest. 2. At henvende sig den opbundnes hests rytter, så rytteren løsner den ene kæde, og rykker hesten til siden. 3. At få den opbundne hests opmærksomhed (f.eks. ved at give lyd fra sig), inden den passerer. 4. At selv gå foran og lede hesten, når der trækkes forbi den opbundne hest. 5. At to heste kun må passere hinanden, hvis staldgangen er bred nok (mindst 2 meter).	Praktisk: Vis og øv med eleverne på to rolige heste. Baggrundslitteratur: SHR: Kapitel 8

Tema 4: Ridning

Tema 4: Ridning		
EMNE	MÅL	BEMÆRKNINGER
Hestens udstyr under ridning	Eleven skal kende til samt kunne udpege dele på hestens udstyr. <i>Sadel:</i> <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan udpege nedenstående benævnelser:</u> - Forsvidsel. - Bagsvidsel. - Sæde. - Sadelpude. - Sadelkammer. - Sadelklap. - Lille sadelklap. - Knæpude. - Gjordstropper. - Gjord. - Stigbøjle. - Stigrem. - Stigremslås. <u>Eleven skal derudover kunne forklare:</u> - hvorfor sadlen skal hænge sammen, og at alle syninger skal være intakte på både sadel, gjord og stigremme. - at sadlen skal passe både til hestens ryg og rytterens bagdel. - at stigremslåsen skal virke, eller at den i modsat fald skal være åbnet op. - at bredden af en stigbøjle skal passe til bredden af rytterens sko/støvle, samt fordelen ved sikkerhedsbøjler. - at længden af stigremmen skal tilpasses rytteren. - at der bør benyttes sikkerhedsstigbøjler, der åbner, hvis rytteren falder af. - at sadlens underlag skal være rent og passe til sadlens størrelse.	Praktisk: Forklar benævnelserne på en sadel. Medbring både dressur-, spring- og kombisadel. Lad eleverne øve parvis. Vis eleverne de forskellige typer næsebånd og tal om, hvornår de bruges. Hvilke næsebånd går staldens heste med? Baggrundslitteratur: RH1: Kapitel 1.8

	- at der findes gjorde af forskellig type, længde og materiale. - funktionen af en halerem, samt hvorfor denne ved opsadling skal påsættes efter jorden er spændt, samt at den ved afsadling tages af, inden jorden spændes op . <i>Trense:</i> <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan udpege nedenstående benævnelser:</u> - Nakkestykke. - Pandebånd. - Kæberem. - Kindstykker. - Tøjler. - Bid. - Bidring. - Genkende følgende fire næsebåndstyper: - Hannoveransk. - Engelsk. - Kombineret (inkl. hagerem). - Krydsnæsebånd. <u>Eleven skal derudover kunne forklare:</u> - hvorfor alle syninger og alle trensens dels skal være intakte, og at der skal være stropper til alle remender, samt at alle spænder skal være funktionsdygtige. - at bid, trense og næsebånd skal være rengjort inden det pålægges hesten. - at trensens størrelse skal passe til hesten.	
Regler for ridning	Eleven skal kunne beskrive grundreglerne for ridning på en bane sammen med andre ryttere. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan:</u> - demonstrere og beskrive, hvorfor man skal advare evt. ryttere i ridehallen, inden man åbner døren til ridehallen og/eller træder ind på selve ridebanen.	Praktisk: Snak med eleverne om, hvad der kan ske, hvis man glemmer at sige, at man

	- nævne, at man bør sidde op og af midt i en af cirkelvolterne, hvis der er andre på banen og der ikke er andre regler på stedet. - forklare, at der skal være en hestelængde mellem hestene, så hestene ikke kan ramme andre heste eller ryttere, hvis de sparker. Det samme gælder, når man rider forbi en anden hest. - beskrive, at man som udgangspunkt rider på samme volte som de andre ryttere, medmindre der gælder andre regler lokalt. - nævne, at underviseren eller "den ældste/mest erfarne" rytter bestemmer, hvornår man skifter volte, hvis der ikke er et signal, som angiver volteskift. - forklare, at man som hovedregel ikke longerer, når der er andre ryttere på ridebanen. - fortælle, at der ofte er lokale regler for, hvor på banen man rider i skridt, laver parader samt rider øvelser. - nævne, at man ikke bruger mobiltelefonen (taler/skriver/sms'er), har høretelefoner med musik i eller har samtaler med headset under ridning, da dette fjerner opmærksomheden fra hesten og omgivelserne.	åbner porten. Lad eleverne fortælle om deres egne oplevelser. Gennemgå de lokale regler for ridning i hal og på bane. Snak om, hvorfor det er vigtigt, at alle overholder reglerne. Snak med eleverne om faren ved at have f.eks. en urolig unghest i longe, mens der er urutinerede ryttere på banen. Tag fat i situationer i det praktiske, hvor reglerne enten bliver eller ikke bliver overholdt. Baggrundslitteratur: SHR: Kapitel 9 og 10
Ridning	Eleven skal kunne demonstrere ridning i trav og galop samt vise overgange og voltefigurer. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan:</u> - demonstrere letridning på rigtig diagonal uden at hænge i tøjlen. - demonstrere at skifte diagonalen korrekt ved volteskift under letridning. - holde hænderne korrekt og i ro i skridt, trav og galop. - lave overgange fra trav til skridt samt skridt til stilstand ved at: - sidde tungt i sadlen. - stå imod med lårene og samtidig trække let i tøjlen. - lave overgang fra stilstand til skridt samt skridt til trav ved at trykke med schenklene lige bag ved jorden. - forklare og/eller demonstrere at lave et galopanspring fra trav på hovslaget. - demonstrere at følge hestens bevægelser i galop. - ride følgende voltefigurer i trav: - volte tilbage.	Praktisk: Praktisk træning i ridetimen. Øv de forskellige voltefigurer, ved evt. at sætte kegler op eller lægge bomme ud, der kan rides imellem. Tegn eventuelt voltefigurerne på en tavle. Baggrundslitteratur: RH1: Kapitel 2.2 SHR: Kapitel 9

	- slangegang 2 buer. - slangelinier. - 12-15 meter volter. - Eleven skal kunne angive, at skridt er en 4-taktet bevægelse, at trav er en 2-taktet bevægelse og galop en 3-taktet bevægelse.	
Rytterens hjælpere	Eleven skal kunne forklare forskellen på naturlige (primære) og kunstige (sekundære) hjælpere. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan nævne:</u> - at naturlige hjælpere er: hænder (tøjler), schenkler og sæde. - at kunstige hjælpere er: pisk og sporer (eleven skal dog ikke selv benytte sporer på dette niveau). - funktionen af hænder og tøjler. - at det lodrette sæde benyttes under uddannelse af både hest og rytter samt ved dressurridning. - at det lette sæde bruges ved springning og ridning i terræn. - at ridepisk, sporer og stemme kan anvendes af rytteren for at understøtte hjælperne. - at pisken bl.a. anvendes for at skærpe hestens opmærksomhed, og at den ikke må være så blød, at den uafbrudt vipper i takt og berører hesten, når denne bevæger sig. - at piskens længde skal passe til hestens størrelse.	Praktisk: Tal med eleverne om deres brug af hjælperne i den daglige ridning. Lad børnene holde i hver sin ende af et par tøjler. Lad dem prøve at holde rigtigt og forkert på tøjlerne og føle forskellen, når man er "hesten". Øv på sædebrug: prøv at få en stol til at vippe ved at trække lænden an. Læg en bog på kanten af bordet og skub den ind ved at trække lænden an. Baggrundslitteratur: RH1: Kapitel 2.3
Brug af pisk	Eleven skal kunne forklare samt demonstrere, hvordan man rider korrekt med pisk. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan forklare:</u> - at en pisk skal bruges til at forstærke de øvrige indvirkninger (tryk fra træktov, tøjler eller schenkler). - at pisken er et hjælpemiddel og ikke et redskab til at straffe hesten. - at pisken aldrig må bruges til at straffe en hest. - at man aldrig må slå hårdere med en pisk, end at man kan slå på sig selv, uden at det gør ondt.	Praktisk: Øv på at holde og bruge pisk korrekt i rideundervisningen. Vis forskellige piske, og tal om fordele og ulemper ved de forskellige typer. Baggrundslitteratur:

	- at piskan heller ikke skal benytte til leg, til at slå mennesker med eller til at få heste til at løbe på fold, i longe eller i ridehal. - at en eventuel rem på en pisk, af sikkerhedsmæssige årsager, ikke må benyttes og derfor bør fjernes.	SHR: Kapitel 1 RH1: Kapitel 2.3
--	---	------------------------------------

Tema 5: Etik

Tema 5: Etik		
EMNE	MÅL	BEMÆRKNINGER
Formålet med etiske regler for omgang med heste	Eleven skal kunne forklare og give eksempler på, at hensynet til hesten altid kommer først, medmindre situationens karakter gør, at denne kan være farlig for eleven. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan forklare:</u> - at etik handler om, hvad det gode liv er, og betydningen af at tage hensyn til andre og ikke kun have blik for sig selv og sine egne behov. - at etiske regler drejer sig om, hvordan man behandler andre levende væsener. - at det er nødvendigt at have og følge etiske regler, da hesten er et levende væsen og ikke blot en sportsrekvisit. - at der findes skrevne og uskrevne regler, der tilsammen sikrer, at hesten har det godt og trives. - hvorfor alle er forpligtet til at respektere hestens ret til omsorg, pleje og god behandling. - og give eksempler på, at hensynet til hesten prioriteres over egne behov.	Praktisk: Gennemgå de etiske regler. Hvad betyder de for elevernes daglige omgang med hestene? Baggrundslitteratur:
Dansk Ride Forbunds etiske regler	Eleven skal have kendskab til Dansk Ride Forbunds etiske regler. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan nævne:</u> - at Dansk Ride Forbund har formuleret en række etiske regler for omgang med heste, samt at disse regler findes på rideforbundets hjemmeside.	Praktisk: Gennemgå de etiske regler. Hvad betyder de i praksis? Tag gerne udgangspunkt i elevernes egne erfaringer og eksempler. Baggrundslitteratur: https://rideforbund.dk/drif/hestevelf%C3%A6rd/etiske-retningslinjer

Lektionsbeskrivelser: Ryttermærke 2

Ryttermærke 2 består af en del teoretiske emner, hvorfor det kan være svært at kombinere den teoretiske undervisning med praksis i de ugentlige lektioner. Derfor kan der med fordel arrangeres teorilektioner, som afholdes på andre tidspunkter eller i stedet for ridelektionerne. Det er dog fortsat vigtigt for elevens udvikling og forståelse, at den teoretiske del knyttes op på praksis. Herunder følger et eksempel på, hvordan organiseringen kan løses:

Som en del af den almindelige undervisning i elevskolen bruges 1-2 undervisningslektioner pr. måned til teoriundervisning, hvor den teoretiske undervisning suppleres med praktiske øvelser i stalden. Eventuelt kan flere elevhold samles til teoriundervisningen, hvilket kan give længere tid samt et socialt perspektiv på tværs af holdene.

Fem eksempler

Lektioner	Undervisningsindhold – 60 minutters lektioner
Lektion 1 - teoretisk <u>I rytterstuen:</u> <u>I stalden:</u>	Rytterens reaktioner i nødsituationer 30 min: Snak om reglerne i klubben - hvornår man må være der uden en voksen, hvem er ansvarlig, og hvor man kan finde hjælp. Tal om brandregler, førstehjælpskasse, brandslukkere m.v. Gå eventuelt en tur på klubbens område og snak om sikkerheden. Vis videoer om håndtering af hest i boks, samt det at passere gennem en smal åbning med hesten i træktov. Hente en hest i boksen og binde den op på staldgangen 20 min: Tag en rolig hest ud på staldgangen, og vis hvordan man fører hesten i trækkeovet, og forklar hvordan dette gøres korrekt. Når hesten står på staldgangen, gennemgås den almene sundhedstilstand sammen med eleverne. Forklar hvem man skal kontakte, hvis der er noget galt. Sætte hesten tilbage i boksen samt opsummering 10 min: Vis, hvordan man fører hesten tilbage i boksen korrekt, og forklar hvorfor. Giv en godbid i krybben, og fortæl hvorfor det er bedst kun at give godbidder her. Afslut med en opsummering over dagens læring.
Lektion 2 - praktisk	

<u>På vej til ridebanen:</u>	Føring af hesten gennem en smal åbning samt advisering ved baneindgang 10 min: Eleverne trækker hestene ind på ridebanen og viser, hvordan man går gennem en smal "åbning" med hesten. Er der ikke en sådan åbning naturligt på banen, laves en af to springstøtter. Herefter sidder eleverne op på hestene selv. Eleverne skal nu også advisere, at de kommer ind på banen.
<u>På ridebanen:</u>	Letridning, volteskift, galopanspring og slangelinjer 35 min: I trav øver eleverne videre på at ride i rigtig diagonal, samt at skifte diagonal på et bestemt sted. Alt efter deres formåen kan dette ske i forbindelse med et volteskift. Eleverne øver opstilling i både skridt og trav – også under letridning. Der øves videre på galopanspring samt galopridning. Det kan stadig være nødvendigt med hjælpere i forbindelse med dette. Eleverne træner voltefigurer, cirkelvolte, volte tilbage, slangeang i to buer, slangelinjer samt 12-15 meter volter i trav. 10 min: Der skrides af samtidig med at sadlen repeteres - en ad gangen udpeger eleverne et sted på sadlen.
<u>På ridebanen/vej til stalden:</u>	Føring af hesten gennem en smal åbning samt opsummering 5 min: Der siddes af og hestene trækkes ud på korrekt vis gennem en smal "åbning". Der afsluttes med en opsummering over dagens læring.
Lektion 5 - teoretisk	
<u>I rytterstuen:</u>	Opsamling samt gennemgang af grime 20 min: Opsamling fra forrige lektion. Derefter gennemgås grimen. Hvad hedder grimens dele? Hvor sættes træktovet fast? Hvor sættes kæderne på staldgangen fast? Hvornår bruges grimen? Hvornår bruges træktovet? Vis evt. videoer af pålægning og aftagning af grime.
<u>I stalden:</u>	Pålægning af grime samt opsummering 30 min: Der demonstreres, hvordan man går ind i hestens boks ved at advisere den først. Derefter demonstreres pålægning af grimen, og hesten trækkes ud af boksen og bindes op på staldgangen. Eleverne øver derefter på elevhestene. 10 min: Hvis der er tid til det, repeteres det daglige eftersyn, når hesten står på staldgangen. Snak også gerne om, hvordan man kan se på hestens ører, om den er venlig stemt eller ikke. Der afsluttes med en opsummering over dagens læring.

Dansk Ride Forbunds Ryttermærker i elevskolerne

Fagplan - Ryttermærke 3

Ryttermærke 3: Øvet

Mål for Ryttermærke 3

Målet er at bygge videre på de færdigheder og den viden, eleven har tilegnet sig i Ryttermærke 1 og 2. Efter endt modul vil eleven være i stand til at:

- kende og efterfølge regler og sikkerhedsmæssige aspekter ved ridning i trafikken og i naturen.
- kende og anvende de forskellige indlæringsprincipper for heste.
- kontrollere, tilpasse og vedligeholde hestens udstyr samt have kendskab til forskellige typer af udstyr.
- foretage et dagligt sundhedseftersyn af hesten og kende til de mest almindelige sygdomme, samt vide hvornår man skal bede om hjælp.
- vide, hvem der har ansvar for hestens trivsel og velfærd samt etik i forhold til afstraffelse og mishandling.
- kunne ride de fleste voltefigurer i alle gangarter samt have opnået så meget kontrol over egen krop, at eleven kan kombinere og udnytte de forskellige hjælpere korrekt.

Grundbøger

Ryttermærke 3 tager udgangspunkt i følgende grundbøger:

- "Sikkerhed for hest og rytter" (SHR) af Jan Ladewig
- "Rytter og hest – Bind 1" (RH1) fra forlaget Wiegaarden
- "Rytter og hest – Bind 2" (RH2) fra forlaget Wiegaarden (supplerende materiale)
- "Hestehold - en grundbog (HH) af Jørgen Falck-Rønne, Egon Fræhr og Eric Clausen udgivet af Videnscenter for Landbrug

Emner i Ryttermærke 3

Ryttermærke 3						
Tema 1: Sikkerhed	Tema 2: Hestens biologi	Tema 3: Omgang med heste	Tema 4: Ridning	Tema 5: Etik	Tema 6: Hestehold	Tema 7: Hestens læring
4 emner	2 emner	6 emner	10 emner	3 emner	19 emner	2 emner
- Kontrol og vedligeholdelse af udstyr - Forholdsregler når man rider ud - Færdselsregler for ridning i trafikken - Rytterens reaktion i forbindelse med løbske heste	- Hestens naturlige flokstruktur - Hestens kropssprog	- Hvordan rytteren fremstår som leder - Principperne for tryk/ophør af tryk - Lære hesten at standse og gå frem - Lære hesten at gå baglæns - Lære hesten at vige til siden - Føre hesten gennem et led	- Ridning i natur og trafik - Pludselig opstået halthed på ridturen - Rytterens hjælpere - Kombination af hjælpere - Rideteori - Ridning - Regler for ridning - Hestens udstyr: trense - Hestens udstyr: sadel - Hestens udstyr: benbeskyttelse	- Rytterens ansvar for hestens trivsel og velfærd - Rytterens ansvar ved hestemishandling - Etik i forhold til afstraffelse af hesten	- Det daglige eftersyn af hesten - Vaccination - Smitterisiko & karantæne - Sundhedstilstand - Hestens temperatur - Hestens puls - Hestens åndedræt - Trykning - Sår - Forkølelse - Hoste - Kolik - Tandkontrol - Muk	- Metoder til indlæring - Brug af godbidder ved indlæring

					- Sur stråle - Hedeslag - Kværke - Beskæring/skonin g - Foder og vand	
--	--	--	--	--	---	--

Tema 1: Sikkerhed

Tema 1: Sikkerhed		
EMNE	MÅL	BEMÆRKNINGER
Kontrol og vedligeholdelse af udstyr	Eleven skal kunne foretage sikkerhedsmæssig kontrol og vedligeholdelse af hestens udstyr. <u>Herunder forklare og demonstrere:</u> - at syninger skal være intakte. - hvordan læder skal plejes med lædersæbe og læderfedt/olie for at bevare brudstyrke og smidighed. - at stigremslåsens funktion jævnligt skal kontrolleres, samt hvordan denne eventuelt smøres. - at eventuelle elastikker på sikkerhedsbøjler skal være elastiske, og i modsat tilfælde udskiftes. - at eventuel gummi i stighbøjlerne skal udskiftes, hvis riller/dupper er slidt ned.	Praktisk: Smør låse og kontrollér syninger m.m. i hestens udstyr. Kontrollér læderet for revner og slid. Baggrundslitteratur: HR1: Kapitel 1.8 SHR: Kapitel 1
Forholdsregler når man rider ud	Eleven skal kunne redegøre for de mest basale forholdsregler, man skal kende, når man skal ride ud på tur. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven med egne ord kan forklare:</u> - hvorfor man aldrig bør ride ud alene. - at man altid skal fortælle nogen, hvor man vil ride hen, samt hvornår man regner med at være tilbage. - at man bør have en mobiltelefon med, og at man bør have installeret en GPS-app på telefonen, så redningsfolk kan finde frem til en (f.eks. 112-app'en). - at det er en god ide at medbringe en hovrenser og eventuelt et træktov. - hvorfor man bør kende terræn, veje og trafik i det område, man rider ud i.	Praktisk: Snak med eleverne om klubbens regler på området. Baggrundslitteratur: SHR: Kapitel 1 og 11
Færdselsregler for ridning i trafikken	Eleven skal kende gældende færdselsregler for ridning i trafikken. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven med egne ord kan forklare:</u> - at en hest overordnet sidestilles med en bil. - at heste skal gå i højre side af vejbanen. - at man ikke må ride på fortovet/cykelstier. - at man skal ride i rabatten, hvis der skiltes med dette.	Praktisk: Gennemgå reglerne. Hvis man rider ud i trafikken med elevskoler, så understreg og spørg ind til de forskellige regler, når holdet rider ud i trafikken.

	- at man efter mørkets frembrud skal ride med en ridelygte på venstre ben, der lyser hvidt fremad og rødt bagud, og som skal kunne ses på en afstand af 150 meter. Derudover skal hesten bære reflekser (minimum 5 centimeter brede) på alle fire ben.	Baggrundslitteratur: Færdselslovens §2 stk. 10 Bekendtgørelse om afmærkning af ridende: BEK nr. 22 af 20/01/1977
Rytterens reaktion i forbindelse med løbske heste	Eleven skal kunne redegøre for, hvordan man bør reagere ved løbske heste. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan forklare med egne ord:</u> - at der er forskel på en løs og en løbsk hest og hvad forskellen er. - at en løs hest om muligt skal afskæres fra flugtvejen, men at mennesker aldrig må gå ind foran en løbsk hest. - at en panisk hest ikke ænser hvad der er omkring den eller i vejen for den og at man derfor kan blive løbet ned, hvis man stiller sig i vejen for den - at man skal forsøge at styre en løbsk hest ind på en volte, hvis du sidder på den.	Praktisk: Snak om egne og elevernes oplevelser. Hvad skete der? Hvordan reagerede hestene? Hvordan reagerede menneskene omkring hesten? Hvad gik godt? Hvad kunne man have gjort anderledes? Baggrundslitteratur: SHR: Kapitel 7

Tema 2: Hestens biologi

Tema 2: Hestens biologi		
EMNE	MÅL	BEMÆRKNINGER
Hestens naturlige flokstruktur	Eleven skal kunne beskrive vigtigheden af at leve i en flok for hesten samt flokkens typiske opbygning. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan:</u> - forklare, at flokken er hestens sociale enhed. - beskrive, at når heste i naturen lever sammen med andre heste i en flok, er det fordi der så er mindre sandsynlighed for at blive nedlagt af et rovdyr. - forklare, at selv i områder, hvor der ikke er rovdyr, lever heste oftest i grupper. - fortælle, at den mest stabile gruppe kaldes haremsgruppen og består af en hingst, 6-8 hopper og deres føl. - fortælle, at hingstens opgave i haremmet er at bedække hopperne og jage andre hingste væk, så han selv bliver far til hoppernes føl samt at forsvare flokken mod rovdyr. - at hingste, der ikke har et harem, ofte lever sammen i grupper og at disse grupper kaldes for bachelorgrupper. - at hoppernes opgave er at passe deres føl, finde føde og vand, samt at ældre hopper ofte bruger deres erfaring til at føre flokken hen til gode græs- og vandområder. - beskrive, at der i hesteflokken ikke er en lineær rangorden, men at rangordenen afhænger af den enkelte situation. Det betyder, at selvom om én hest får lov til at drikke først, er det ikke nødvendigvis den samme hest, der står forrest, når der skal ædes. - nævne, at når en hest truer i stedet for at gå direkte til angreb, betyder det, at der er mindre risiko for, at hestene kommer til skade, end hvis den starter med at angribe. - beskrive, at når to heste står og gnubber hinanden, betyder det, at de to heste synes godt om hinanden. - beskrive, at heste har behov for social kontakt med hinanden. Det viser de f.eks. ved at gnubbe hinanden. - at heste, der går med dækken, ikke får lige så meget ud af den sociale kontakt til andre heste, som hvis de ikke havde dækken på - f.eks. kan en hest bedre mærke, når den blive gnubbet af en anden hest, hvis den IKKE har dækken på. - nævne, at en hest godt kan lære at være adskilt fra sin flok, men at dette er imod dens instinkt, og derfor kan det tage lang tid, før den føler sig tryk ved at være alene. - fortælle, at selvom en hest har lært at være alene, bør den kun være dette i kortere perioder.	Praktisk: Lad eleverne betragte heste på fold. Hvordan er deres indbyrdes relationer? Er der nogle af hestene, der altid står sammen? Er der nogle af hestene, der altid er efter de andre heste? Baggrundslitteratur: SHR: Kapitel 2

Hestens kropssprog	Eleven skal kunne aflæse hestens adfærd omkring trusler og venlige gestus. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan:</u> - nævne, at jo bedre hestens naturlige adfærdsbehov opfyldes, jo mere harmonisk er den, og dermed er det også sikrere at omgås den. - forklare, hvorfor heste kan være aggressive, når de fodres. - beskrive, hvordan en hest viser en anden hest, at den er venligt stemt. - bedømme om en hest udviser trueadfærd.	Praktisk: Snak om situationer i stalden, når eleverne omgås hestene før, under og efter ridning. Hvordan reagerer hestene overfor hinanden? Hvad sker der, hvis fodervognen kører, mens man sadler op? Baggrundslitteratur: HH: Kapitel 1 SHR: Kapitel 2
---------------------------	--	--

Tema 3: Omgang med heste

Tema 3: Omgang med heste		
EMNE	MÅL	BEMÆRKNINGER
Hvordan rytteren fremstår som leder	Eleven skal kunne demonstrere, at denne kan fremstå som en leder overfor hesten. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven ved:</u> - at lederskab overfor en hest handler om at opdrage hesten - ikke at dominere/straffe hesten, og at man som hestens leder tager ansvar for hestens sikkerhed og tryghed ved at: - gå forrest i en utryk situation. - berolige den, hvis den er bange. - korrigere den, hvis den laver fejl. - håndterer den jævnlige, f.eks. træne øvelser fra jorden. - respektere hestens personlige rum - og lære hesten at respektere dit personlige rum.	Praktisk: Øv på at trække og flytte hesten. Hvordan reagerer hesten, hvis man går tøvende og langsomt? Hvordan reagerer hesten, hvis man går rask fremad? Baggrundslitteratur: HH: Kapitel 1 og kapitel 6 SHR: Kapitel 2
Principperne for tryk/ophør af tryk	Eleven skal kunne forklare principperne ved tryk og ophør af tryk som indlæringsmetode (ros via negativ forstærkning). <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan forklare:</u> - at en hest lærer at gå fremad ved: - først at give et signal (f.eks. et let træk fremad i tøjler eller træktov). - evt. at forstærke signalet (stærkere træk). - at ophøre med at trække, når hesten reagerer korrekt. - at det er ophøret af trækket, der er belønningen til hesten for at reagere korrekt.	Praktisk: Snak, vis og øv med eleverne på at flytte rundt på hesten ved hjælp af tryk og ophør af tryk. Øv på at bakke, dreje, gå til siden og gå fremad. Lad eleverne fortælle om evt. oplevelser med indlæringsformen. Baggrundslitteratur: SHR: Kapitel 4
Lære hesten at standse og gå frem	Eleven skal fra jorden kunne demonstrere, hvordan en hest lærer at gå fremad og at standse.	Praktisk:

	<u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan demonstrere:</u> - signalet på at få hesten fremad. - signalet på at få hesten til at standse. - forstærkningen til at få den rigtige reaktion. - belønningen for korrekt reaktion.	Snak, vis og øv med eleverne på at standse samt gå fremad med hesten ved hjælp af tryk og ophør af tryk. Lad eleverne fortælle om evt. oplevelser med indlæringsformen. Baggrundslitteratur: SHR: Kapitel 4
Lære hesten at gå baglæns	Eleven skal fra jorden kunne demonstrere, hvordan en hest lærer at gå baglæns. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan demonstrere:</u> - at standse hesten. - at få hesten til at gå baglæns ved at trykke på bringen og sige f.eks. bak mens man let trækker bagud i træktov eller i tøjler, indtil hesten går baglæns. - at ophøre med signalet, når hesten går baglæns.	Praktisk: Snak, vis og øv med eleverne på at bakke hesten ved hjælp af tryk og ophør af tryk. Lad eleverne fortælle om evt. oplevelser med indlæringsformen. Baggrundslitteratur: SHR: Kapitel 4
Lære hesten at vige til siden	Eleven skal fra jorden kunne demonstrere, hvordan en hest lærer at vige til siden. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan demonstrere:</u> - at standse hesten. - at få hesten til at vige til højre og venstre med bagparten ved at trykke den på siden (med hånd eller pisk). - at ophøre med trykket, når hesten reagerer korrekt.	Praktisk: Snak, vis og øv med eleverne på at vige hesten til siden ved hjælp af tryk og ophør af tryk. Lad eleverne fortælle om evt. oplevelser med indlæringsformen. Baggrundslitteratur: SHR: Kapitel 4

Føre hesten gennem et led	Eleven skal kunne beskrive samt demonstrere, hvordan en hest føres gennem foldens led. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan:</u> - føre hesten hen til leddet og huske, at hesten skal være på samme side af rytteren som leddet. - give hesten signal til at standse. - åbne leddet med den frie hånd, der ikke holder hesten. - give hesten signal til at gå fremad. - dreje hesten rundt og standse den. - lukke leddet. - beskrive, at man skal stå med front til hesten og ryggen til hegnet samt foran leddet, inden den slippes løs.	Praktisk: Vis og øv, hvordan man passerer et led. Snak med eleverne om, at man skal holde god afstand og slippe hestene samtidigt, når flere heste lukkes på fold på samme tid. Led-øvelsen kan eventuelt gennemføres ved at bygge et "led" på ridebanen vha. to springstøtter og et longetov. Baggrundslitteratur: SHR: Kapitel 7
----------------------------------	---	---

Tema 4: Ridning

Tema 4: Ridning		
EMNE	MÅL	BEMÆRKNINGER
Ridning i natur og trafik	Eleven skal kunne nævne overvejelser, hensyn og regler for ridning i natur og trafik. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan forklare:</u> 1. <i>Overvejelser, inden der rides ud i natur og trafik, herunder:</i> - at heste er friskere i naturen end på bane, og at man derfor skal have en god balance og være sikker i sadlen for at kunne ride i naturen. - at mindre øvede ryttere skal lade sig vejlede om, hvorvidt de magter at ride en bestemt hest i naturen. - at man, inden man rider ud, skal sikre sig, at det er tilladt at ride, der hvor man har tænkt at ride hen. 2. <i>Hvilke hensyn der skal tages til andre under ridning i naturen herunder:</i> - at man i naturen skal passere andre ryttere i skridt. - at man skal give god plads til fodgængere og kun må passere disse i skridt. - at indhegninger med dyr kun må passeres i skridt, da situationen ellers kan skræmme de indhegnede dyr, som så igen kan skræmme hesten. - at man ikke skal trave eller galoppere på grusveje. - at man altid skal følge anvisninger på skilte for, hvor man må ride, og hvor man ikke må ride. 3. <i>Hvilke hensyn der skal tages til hesten under ridning i natur og trafik, herunder:</i> - at ridning og gangarten skal tilpasses omgivelserne. - man kun må galopere på steder, der er egnet til dette - f.eks. en ridesti. - at det lette sæde benyttes ved ridning i terræn og ved springning. - at lettridning er travens lette sæde, og at der også under ridning i naturen skal skiftes diagonal men jævne mellemrum. - hvordan der skal rides efter forholdene herunder: - at man står af og trækker hesten, når det er glat.	Praktisk: Tal med eleverne om de heste, de kender, og de erfaringer, eleverne allerede har. Hvilke heste er egnede til hvilke ryttere? Er det de samme heste, der er egnede til rytteren på ridebanen og i naturen? Gennemgå muligheder for ridning i nærheden. Hvor må man ride, hvor må man ikke ride? Hvor skal man tage særlige hensyn? Hvor skal man passe særligt på? Tal med eleverne om, hvad det betyder for rideklubben og dens medlemmer, at alle ryttere opfører sig ordentligt og tager hensyn til andre. Baggrundslitteratur: SHR: Kapitel 11 RH1: Kapitel 1.7 og kapitel 3.4

- at man læner sig frem, når der rides op ad en bakke.
- at man læner sig en anelse tilbage, når man rider ned ad bakke.
- at man, ved ridning ned ad en stejl bakke eller skrænt, skal læne sig så meget tilbage, at hesten ikke mister sin balance, mens den klatrer ned.
- at man læner sig frem og støtter let på tøjlen, når man rider på blød bund.
- at man rider friskt fremad, når man rider gennem vand, for ikke at hesten ikke stopper op.

4. Når man rider afsted som gruppe

Eleven skal vide, hvorfor det er vigtigt på forhånd at aftale rækkefølgen af hestene, samt hvem der rider forrest (master), og hvem der rider bagerst, herunder:

- at det er den forreste rytter (master), der bestemmer tempoet, og at denne ikke må overhales.
- at man skal holde sin plads i gruppen og ikke må genere de andre ryttere.
- at de mest øvede ryttere skal tage hensyn til de mindst øvede ryttere.
- at de mindst øvede ryttere skal overveje, om deres ridefærdigheder svarer til resten af gruppens - og eventuelt vælge at blive hjemme, hvis dette ikke er tilfældet.
- at, hvis rækken af heste er lang (f.eks. 10 eller flere heste), kan det være en god ide, at ryttere i rækken gentager den forreste rytters signaler, for at sikre, at alle har set signalerne.
- kende de gængse håndtegn som forreste rytter (master) kan benytte:
 - signalet for hurtigere tempo: højre arm skiftevis strækkes og bøjes til højre med knyttet hånd gentagne gange.
 - signalet for langsommere tempo: højre arm holdes i vejret med flad hånd.
 - signalet for at skifte retning: forreste rytter (master) og sidste rytter i gruppen rækker hånden ud til den side, der skal drejes til.

5. Regler for ridning i natur og trafik

Eleven skal kunne nævne de mest gængse regler for ridning i naturen:

- at ridning kun er tilladt på udyrkede arealer, marker og stubmarker, hvis man på forhånd har fået ejerens tilladelse.
- at veje og arealer kan lukkes ved skiltning, og at ridning i private skove kræver ejernes tilladelse.

	- at det er forbudt at ride i klitter og på strandenge (et naturbeskyttet engareal i forlængelse af en strand). - at ved ridning i offentlige skove skal ryttere vise hensyn og holde til højre, og at det er forbudt at springe over brændestabler, led, væltede træstammer m.m. - at man ikke selv må bygge spring eller lignende i skove - private som offentlige. - at man almindeligvis rider en og en. - at man krydser veje i samlet flok. - at man altid rider både ud og hjem sammen, så flokken ikke deles undervejs på turen.	
Pludselig opstået halthed på rideturen	Eleven skal kunne forklare, hvordan man forholder sig, hvis hesten bliver halt på rideturen. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan forklare:</u> - at hvis hesten bliver halt på en ridetur, stiger man af og kontrollerer hovene for fastklemte genstande (f.eks. en sten eller grene). - at man venter ca. 15 minutter for at se, hvorvidt hesten forbliver halt - at hvis hesten forbliver halt, kan den have fået en forstuvning/forvridning, og den skal derfor transporteres hjem, og dyrlæge tilkaldes. - at hvis haltheden fortager sig, kan hesten <u>trækkes</u> hjem til stalden.	Praktisk: Fortæl, hvordan man skal forholde sig ved pludselig opstået halthed. Vis og øv med eleverne, hvordan man kan løfte et forben og tjekke for eventuelle sten i hoven, uden man slipper trensens tøjle. Baggrundslitteratur:
Rytterens hjælpere	Eleven skal kunne forklare de forskellige hjælpere og deres funktion. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan forklare, hvilke hjælpere der er, samt hvordan de anvendes:</u> <i>De naturlige hjælpere (primære hjælpere):</i> - schenkler. - sæde/vægt. - hænder/tøjle. <i>De kunstige hjælpere (sekundære hjælpere):</i> - pisk. - sporer.	Praktisk: Ridelæreren kan lade eleverne ride letridning og få dem til at føle, at de laver bevægelsen en smule langsommere end hesten (trækker letridningen lidt). Samme fornemmelse skal rytterne have, når de så sidder ned (at de holder igen på bevægelsen). Baggrundslitteratur: RH1: Kapitel 2.3 og kapitel 3.2

	- stemme. Endvidere skal eleven vide, at: - sporene skal placeres vandret på støvlen, ca. 4-5 fingres bredde over hælen. Sporens dorn skal være stump, bøje nedad eller være lige. Sporen må ikke kunne skade hesten. - at brug af sporer kræver, at eleven kan holde sin schenkel i ro under ridning. - pisken ikke må være så elastisk, at den kan svirpe hestens bagparten under ridning. - at der er forskellige regler for brug af pisk og sporer, samt længden og udformningen af disse, i forskellige discipliner. <i>Den fremaddrivende hjælp:</i> - sædet/vægten virker fremaddrivende, når rytteren gennem sin lænd og mavemuskler følger hestens bevægelser, så rytteren får en fornemmelse af at følge hesten bevægelser fremad. - schenklene virker fremaddrivende, når de ligger lige bag jorden og trykkes ind mod hestens sider. - schenklene skal ligge stille ind omkring hesten, så de hurtigt kan give et tryk, uden at skulle bevæge sig for meget, for at få hesten til at reagere. <i>Den anholdende hjælp:</i> - sædet virker anholdende, når rytteren holder igen på bevægelsen ved at trække lænden an (suger navlen ind og gør lidt som, hvis man skal holde en prut tilbage, så korsbenet/halebenet vipper/kipper op under ens numse). - hænder/tøjle virker anholdende, når rytteren holder imod trækket i tøjlen. <i>Eftergivenhed:</i> Kan beskrive, at eftergivenhed betegner, når rytteren letter hjælpernes tryk f.eks. taget i tøjlen. Eleven skal kunne udføre og beskrive forskellen på at stoppe hesten og på at ride en overgang/ride ind i en parade. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan:</u> - beskrive, at hvis man kun vil stoppe hesten op, trækkes der blot i begge tøjler. Hvis der derimod skal rides korrekt ind i en overgang eller rides ind i en parade, skal hesten først trykkes frem mod tøjlen med	SHR: Kapitel 4
--	---	----------------

	schenklerne (fremadbevægende hjælp), inden rytteren holder imod med tøjlen og trækker lænden an (anholdende hjælp). - forklare, at en halv parade er en kombination af fremaddrift, anholdning og eftergivenhed. Den er med til at gøre hesten opmærksom på rytteren, og bruges bl.a. til at forberede hesten på øvelser og temposkift/overgange.	
Kombination af hjælpere	Eleven skal kunne demonstrere kombinationen af to hjælpere. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan demonstrere:</u> - at få hesten til at gå fremad ved at kombinere schenkeltryk og drivende sæde: - først ved at give schenkeltryk. - derpå at skyde sædet fremad. - at få hesten til at gå fremad ved at kombinere schenkeltryk og klik med tungen: - først ved at give schenkeltryk. - derpå at give et klik med tungen.	Praktisk: Forklar eleverne, hvordan de kombinerer hjælperne, og gør dem under ridningen opmærksom på at mærke efter, hvad de selv gør med deres egen krop i forhold til hestens reaktion. Baggrundslitteratur: RH1: Kapitel 2.4, 2.5 SHR: Kapitel 4
Rideteori	Eleven skal have kendskab til rideteori. <i>Gangarter:</i> <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan beskrive:</u> - at skridt er en 4-taktet bevægelse uden svævemoment. - at trav er en 2-taktet spændstig bevægelse. - at galop er en 3-taktet bevægelse med svævningsmoment. - at uanset hvilken gangart man rider, så er det vigtigt at skifte volte med jævne mellemrum, så hesten ikke belastes ensidigt. <i>Letridning:</i>	Praktisk: Understreg vigtigheden af at skifte diagonal, også ved ridning i terrænet. Baggrundslitteratur: RH1: Kapitel 2.2, kapitel 3.1 og kapitel 4.3

	Eleven skal kunne beskrive, hvornår letridning anvendes, og hvornår nedsidning anvendes. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan forklare:</u> - at letridning bruges for at aflaste hestens ryg, samt for at gøre det nemmere for rytteren at følge hestens bevægelser. - at letridningen benyttes ved opvarmning af hesten. - at letridning kan foregå på to forskellige diagonaler (indvendig og udvendig diagonal), og at det er vigtigt at skifte imellem disse. - kan beskrive, at der i ridehus og på ridebane skal rides på indvendig diagonal (sidde ned når udvendigt forben er i jorden, og stå op når indvendig forben er i jorden). - kan forklare, at ridning på den rigtige diagonal gør det nemmere for hesten at holde balancen og derved mindske belastningen på hesten ved vendinger. <i>Det lodrette og det lette sæde:</i> <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan beskrive:</u> - beskrive det lodrette sæde og det lette sæde, og i hvilke situationer de hver især anvendes. <i>Planlægning af en ridelektion:</i> Eleven skal kunne skitsere en daglig træning. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan komme ind på, at:</u> - at en hest altid skal opvarmes før brug, og at dette som minimum består af 10 min. skridt efterfulgt af travarbejde med letridning på store buede linjer. - at en hest skal være opvarmet og løsgjort præcis til den præstation, der ønskes udført. Som f.eks. at man til springning starter på et par lave spring, før man springer højere. - at en ridetime altid afsluttes med at lade hesten "strække sig ud" ved løsgørende arbejde for dernæst at skridte af for lange tøjler i minimum 10 min.	
--	--	--

Ridning	Eleven skal kunne ride i skridt, trav og galop, med korrekt opstilling og kontrol over kroppens bevægelser på bane/hal og i naturen. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan:</u> - demonstrere det lodrette sæde i skridt, trav og galop, hvor rytteren sidder afslappet på hesten i sadlens dybeste punkt, med schenkler i ro og korrekt leje med let nedtrådt hæl, samt hænder korrekt og i ro. - demonstrere det lette sæde, hvor rytteren sidder lænet let fremad ved at bøje sammen i hofterne uden at krumme ryggen samt med et godt knæslut. Balancen skal komme fra eftergivende ankler og knæ og ikke ved at holde fast i man, sadel eller tøjle. - ride en hest ind i en parade ved hjælp af den anholdende hjælp. - ride en hest ud af en parade ved hjælp af den fremadgående hjælp. - springe hesten an i korrekt galop på begge volter ved at stille hesten en smule ind i volten, have vægten på indvendige sædeben samt indvendige ben fremme ved gjorden og udvendige ben en håndsbredde bag gjorden. - ride sammen med andre på fri volte i ridehuset/ridebanen. - ride sammen med andre i naturen. <i>Voltefigurer og øvelser:</i> <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan:</u> - changere volten gennem cirkelvolte. - ride skråt igennem på kort diagonal. - ride en 10-12 meters volte. - ride skråt ind til eller ud fra midterlinjen. - ride slangegang med 3 buer eller flere buer. - ride parade på et bestemt sted. - ride sideførende bevægelser på et bestemt sted.	Praktisk: Øv i rideundervisningen. Forklar eventuelt voltefigurer ved at vise dem på en tavle eller gå dem i ridehuset. Baggrundslitteratur: RH1: Kapitel 1.6, kapitel 2.2, kapitel 3.2 og kapitel 4.5 SHR: Kapitel 9 og kapitel 11
Regler for ridning	Eleven skal kunne nævne de regler, der gælder, når flere ryttere rider sammen på banen. <u>Resultatet er tilfredsstillende, såfremt eleven kan:</u>	Praktisk:

	- nævne, at der ofte er lokale regler for, hvorvidt man skridter på eller inden for hovslaget. - nævne, at man skal kende evt. lokale regler for brug af hal og bane, herunder: - hvornår og af hvem der må opsættes spring. - hvornår der evt. må være løse heste i hallen. - hvor på banen ekipagen kan tage dækkener og overtøj af og på. - beskrive, at man kan aftale, at volten er fri, hvis der kun er få ryttere i ridehallen. - nævne, at man passerer hinanden venstre side mod venstre side, og at det er inderste rytters ansvar at sørge for, at der er plads nok til at kunne passere hinanden. - nævne, at man øver parader, tilbagetrædning m.m. indenfor hovslaget, med mindre lokale regler siger anderledes. - forklare, hvorfor man ikke bruger mobiltelefonen (taler/skriver/sms'er) under ridning, har høretelefoner med musik i eller samtaler med headset, imens man rider. - nævne, at man skridter enkeltvis, med mindre lokale regler siger andet.	Gennemgå lokale regler med eleverne, og lad dem fortælle om deres oplevelser med reglerne. Fungerer reglerne i dagligdagen? Baggrundslitteratur: RH1: Kapitel 1.6 SHR: Kapitel 10
Hestens udstyr - trense	Eleven skal kunne demonstrere, hvordan en trense tilpasses og samles. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan:</u> - forklare, at fordelingen ved at trække en hest i trense med tøjlen ud over halsen er, at håndterbarheden af en urolig hest øges. - demonstrere, hvordan en trense samles korrekt. - demonstrere, hvordan en trense tilpasses en hest: - pandebåndet må ikke kunne trække nakkestykket frem og genere hestens ører. - kindstykkerne må ikke være strammere, end at der lige dannes to rynker i mundvigen. - kæberemmen skal kunne spændes, så man kan holde en knyttet næve på højkant under hestens hoved. - næsebåndet skal spændes så løst, at der kan være 1,5 cm (cirka to fingre) under næsebåndet øverst på næseryggen. - forklare, hvad funktionen af et bid er. - forklare, at et bid skal passe hesten i størrelsen. Det må ikke være så stort, at det kan bevæge sig ud til siden af hestens mund, eller så lille, at det klemmer hestens mundvig/læber. - forklare, at et tyndt bid er skarpere i hestens mund, og derfor kræver en rolig hånd og god kontrol over håndbevægelserne.	Praktisk: Tal med eleverne om, hvornår det er mest praktisk at have tøjlen over hestens hals (korte afstande, uøvede ryttere, der ikke skal holde fast i en urolig hest), og hvornår det er en fordel at tage tøjlen ud over halsen. Vis, hvordan en trense samles, og lad eleverne øve sig parvis. Læg en trense på en hest og vis, hvordan den skal tilpasses. Lad eleverne kontrollere egen trense i forbindelse med ridetimen. Baggrundslitteratur:

	- forklare, at et tykt bid er mindre skarpt i hestens mund, men til gengæld kan være ubehageligt for hesten at have i munden, da det fylder mere end et tyndt bid. - forklare, at det er en individuel vurdering, hvilket bid der passer bedst til hest og rytter. - udpege disse typer af bid: - todelt og tredelt bid. - muffedbid. - stangbid. - pessoa-bid (treringsbid). Eleven skal have kendskab til, at der findes andre typer af hovedtøj og bid. F.eks. Micklem, PS of Sweden, kandar, hackamore andre bidløse typer samt cordeo.	RH1: Kapitel 1.8
Hestens udstyr - sadel	Eleven skal have viden om hestens sadel og herunder kendskab til, at der findes andre typer af sadler og sadeludstyr (f.eks. ponypuder, lammepad, ridegjord, bomløs-sadel, westernsadel, korrektionsunderlag og lign.) <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan:</u> - nævne, at der findes specielle sadeltyper til de fleste discipliner, og kan forklare forskellen på disse forskellige sadeltyper: - dressur. - spring. - kombineret sadel. - forklare, at sadlen skal passe til hestens ryg, og at ikke alle sadler passer til alle heste, men at nogen kan tilpasses, mens andre skal udskiftes. - forklare, at sadler normalt måles i tommer, og måles fra midten af sadelsømmet til midten af bagsvidslen, samt at dette mål ikke nødvendigvis fortæller noget om, hvor lang anlægsfladen mod hestens ryg er. - forklare, at sadler fås i forskellige bredder (bomstørrelser), og at det er vigtigt, at sadlens bredde passer til hesten. - forklare, at længde af sadelklapperne skal passe til rytterens ben, så rytterens støvler ikke hænger fast under ridningen. - forklare tilpasning og funktion af: - halerem.	Praktisk: Vi eleverne forskellige sadeltyper og snak om, hvor forskellene er. Hvis muligt, så lad eleverne prøve at sidde i forskellige slags sadler - eventuelt vha. en sadelbuk. Lad eleverne "undersøge" en sadel både oppefra og nedefra. Hvor måles bredden? Hvor er sadelbommen? Hvordan er stopningen? Læg sadel på en rolig hest og forklar og vis tilpasningen af den. Vis eleverne forskellige slags tilbehør til sadlen og forklar brugen samt fordele og ulemper. Baggrundslitteratur:

	- fortøj. - martingal. - kende særlige gjordtyper, og tilpasning af disse, samt vide hvordan de spændes korrekt: - eksempler på anatomisk formede gjorde. - springgjord med plade.	RH1: Kapitel 1.8
Hestens udstyr - benbeskyttelse	Eleven skal kunne forklare brugen af forskellige typer af benbeskyttelse og demonstrere tilpasning og pålægning af disse. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan demonstrere tilpasningen af:</u> - gamacher. - klocker. - bandager inkl. bandageunderlag. Herunder skal rytteren vide, at: - gamacher ofte er lavet af plastik eller læder, og beskytter mod slag. - bløde gamacher af f.eks. neopren, fleece, stof eller gummi kun beskytter mod slag i mindre grad, og primært virker som bandager. - bandager oftest benyttes ved dressur eller longering, mens gamacher benyttes i alle discipliner. - der er forskel på, hvilke typer benbeskyttelse, der er tilladt i forskellige discipliner under konkurrencer.	Praktisk: Vis og forklar brugen af forskellige former for benbeskyttelse. Lad eleverne prøve at lægge klocker, gamacher og bandager på hesten, og snak om tilpasningen af disse. Hvad er fordele og ulemper ved de forskellige slags typer af benbeskyttelse? Baggrundslitteratur: RH1: Kapitel 1.8

Tema 5: Etik

Tema 5: Etik		
EMNE	MÅL	BEMÆRKNINGER
Rytterens ansvar for hestens trivsel og velfærd	Eleven skal kunne redegøre for, hvorfor man skal dygtiggøre sig for at leve op til sit ansvar for hestens trivsel og velfærd. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan:</u> - forklare hvorfor man har et etisk ansvar for altid at stræbe efter at udvikle sine ridefærdigheder og sin hestefaglige viden. - forklare, at der kan være situationer, hvor en hest ikke kan tåle den samme belastning som ellers, f.eks. efter sygdom og i forbindelse med drægtighed eller diegivning. - forklare, at hesten ved sygdom skal have den rette behandling. - give eksempler på, hvorledes uopdragne heste kan være farlige.	Praktisk: Repetér de etiske regler, især med henblik på brug af heste ved drægtighed og sygdom. Tal med eleverne om faren ved uopdragne heste, og lad dem selv komme med eksempler. Snak om, hvordan man irttesætter ved f.eks. bid og spark: - øjeblikkelig irttesættelse. - kontant væremåde. - samme regler hver dag. - sund fornuft og ingen hysteri. Baggrundslitteratur: HH: Kapitel 1 og kapitel 6 SHR: Kapitel 1 og kapitel 4
Rytterens ansvar ved hestemishandling <i>Henvisninger:</i>	Eleven skal kunne redegøre for sit ansvar i forbindelse med hestemishandling og nævne eksempler på vold overfor hesten. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan forklare:</u> - at alle har et etisk ansvar for, at bestyrelsen bliver gjort bekendt med eventuel hestemishandling. - at bestyrelsen over for ansatte og medlemmer har pligt til at præcisere, at hestemishandling ikke tolereres.	Praktisk: Gennemgå Dansk Ride Forbunds etiske regler med eleverne.

<i>Dansk Rideforbund reglement: Fælles bestemmelser</i>	- at bestyrelsen over for ansatte og medlemmer skal præcisere, hvilke konsekvenser det har, hvis hestemishandling forekommer. - at bestyrelsen, når den bliver bekendt med situationer, hvor hestemishandling muligvis har fundet sted, skal afklare situationen med den mistænkte og den person, der mener at mishandling har fundet sted.	Læg vægt på, hvad der er den enkeltes og bestyrelsens ansvar. Baggrundslitteratur: Dansk Ride Forbunds hjemmeside
Etik i forhold til afstraffelse af hesten	Eleven skal have kendskab til etik i forhold til afstraffelse af hesten. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven har forstået:</u> - at hesten er et dyr i vores varetægt, og at den derfor skal behandles med respekt. Ved misforståelse i signaler mellem hest og rytter, skal man derfor tænke på hesten som en god ven. Dette betyder: - at pisk, sporer og stemme skal bruges med omtanke, og aldrig i vrede eller frustration. - at man aldrig slår hesten med pisken eller sparker hårdt med sporerne i vrede. - at man aldrig råber ad hesten i arrigskab. - at man aldrig må rykke/flå/save hesten med bidet i affekt. Hvis det er nødvendigt at straffe heste - f.eks. hvis den bider efter rytteren, gøres det ved bestemt af slå hesten med flad hånd på halsen.	Praktisk: Tal med eleverne om afstraffelse, og om det er en nødvendighed. Læg vægt på, at det altid er rytterens ansvar at behandle hesten korrekt, og at man derfor ikke må straffe hesten for noget den ikke har lært, eller noget den er bange for. Baggrundslitteratur: SHR: Kapitel 4

Tema 6: Hestehold

Tema 6: Hestehold		
EMNE	MÅL	BEMÆRKNINGER
Det daglige eftersyn af hesten	Eleven skal kunne forklare, at alle heste dagligt skal undersøges for, om de umiddelbart virker raske samt forklare og kunne demonstrere, hvad der skal bemærkes ved den daglige kontrol. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan forklare, at alle heste dagligt kontrolleres for, om de virker raske ved at kontrollere:</u> - at hesten er opmærksom. - at øjnene er rene. - at næseborene er uden nævneværdigt udflåd. - at hesten ikke har åbenlyse sår. - at hesten ikke halter, og at det kun kan kontrolleres, ved at se den gå. - at eventuelle beslag og søm sidder forsvarligt. - at hestens ædelyst er normal. - at hesten har adgang til frisk vand. - at hestens afføring ser normal ud. Endvidere skal eleven vide: - at hvis der er tvivl om, hvorvidt hesten er rask, skal man tilkalde en erfaren person til at vurdere hestens sundhedstilstand (temperatur, åndedræt, puls mv.) - at det især er vigtigt at undersøge heste dagligt, hvis de går på døgnfold eller i løsdrift. - at alle ryttere har et medansvar for hestene i en stald, og at man derfor også skal være opmærksomme på de andre heste i stalden eller på folden.	Praktisk: Det kan anbefales at få en dyrlæge til at fortælle om hestens sygdomme, evt. til en klubaften. Evt. kan man arrangere et besøg på et hestehospital. Gå ud på folden med eleverne og kig på hestene. Tal om, hvad man skal lægge mærke til. Gør det samme med hestene på stald, og vis, hvordan man kontrollerer hesten i forbindelse med den daglige strigling. Lad eleverne prøve, og lad dem forklare, hvad de gør imens. Baggrundslitteratur: HH: Kapitel 2
Vaccination	Eleven skal kunne forklare, hvornår hesten skal være vaccineret mod influenza og stivkrampe, samt at rytteren også skal være vaccineret mod stivkrampe. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan forklare:</u> - at hesten skal vaccineres mod influenza og stivkrampe for at være beskyttet mod disse sygdomme. - at en staldejer kan kræve, at en opstaldet hest skal have en eller begge af disse vacciner.	Praktisk: Medbring hestepas med vaccinationssider fra forskellige heste, og lad eleverne studere datoer m.m.

	- at der er mange stivkrampebakterier i miljøet, der hvor man holder heste, hvorfor det er vigtigt, at både heste og ryttere er vaccineret mod stivkrampe. - at heste bør vaccineres mod stivkrampe hvert 3.- 4. år. - at ryttere er stivkrampevaccineret gennem deres børnevaccinationer, men at den skal genopfriskes ca. hvert 10. år. - at der ved konkurrence i Dansk Ride Forbund er krav om, at alle heste skal være regelmæssigt vaccineret mod influenza. - vaccinationsreglerne kan findes på Dansk Ride Forbunds hjemmeside. - at vaccinen mod influenza og stivkrampe ofte gives samtidig.	Er der heste, der har fået gentaget basisvaccinationen, fordi de ikke blev vaccineret til tiden? Er eleverne blevet vaccineret mod stivkrampe siden børnevaccinationerne? Baggrundslitteratur: HH: Kapitel 2 Dansk Ride Forbunds hjemmeside
Smitterisiko & karantæne	Eleven skal kunne forklare, at der er høj risiko for smitte af sygdomme mellem heste, og hvordan rytterens adfærd har betydning for dette. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan forklare:</u> - at mange hestesygdomme ikke kun overføres fra hest til hest, men også via indirekte kontakt, eksempelvis fra menneskers tøj og sko, berøring af flere heste samt hestens udstyr og staldredskaber. - at hvis der er sygdom i en stald, bør man undgå at komme i denne stald. - at bakterier og virus ofte overføres via vores hænder, og at man derfor skal undgå berøring af fremmede heste ved f.eks. stævner og dyrskuer. - at hvis der er smitsomme sygdomme i en stald, bør stalden sættes i karantæne i samråd med dyrlægen. - heste fra stalde med smitsomme sygdomme ikke må deltage i aktiviteter under Dansk Ride Forbund.	Praktisk: Fortæl og lad eleverne berette om sygdomstilfælde, hvor der har været risiko for smitte. Baggrundslitteratur: HH: Kapitel 2
Sundhedstilstand	Eleven skal kunne forklare vigtigheden af at kunne vurdere hestens sundhedstilstand samt kunne forklare, hvordan sundhedstilstanden vurderes. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan:</u> - forklare, at ved at kunne vurdere hestens sundhedstilstand kan det sikres, at hesten får den nødvendige behandling, og at en eventuel sygdom ikke forværres. - vurdere om hestens opførsel/adfærd er normal (om hesten er unormalt passiv/uroelig).	Praktisk: Gå i stalden. Lad eleverne se og føle på hestenes ben og krop efter sår eller hævelser. Rideinstruktøren er samtidig opmærksom på elevernes sikkerhed.

	- redegøre for, at såfremt man ikke er en meget hestekyndig person, vil det ved sygdom hos hesten være nødvendigt at kontakte en sådan (ejer/personale/dyrlæge). - benytte de tre parametre; temperatur, puls og åndedræt til vurdering af sundhedstilstand.	Kig på gødningen. Er den normal? Opfører hesten sig som den plejer? Baggrundslitteratur: HH: Kapitel 2
Hestens temperatur	Eleven skal kunne forklare, at hestens temperatur er et mål for, om den er rask eller syg i forhold til infektionssygdomme. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan forklare:</u> - at hestens normale temperatur er mellem 37 og 38 grader. - at hesten har feber ved en temperatur over 38 grader. - at temperaturen kan være et vigtigt redskab til at diagnosticere hestens sygdom. - at manglende ædelyst ofte er et tegn på, at hesten har feber eller er nedstemt. - at feber som regel kræver kontakt til dyrlæge. - hvordan man måler temperaturen på en hest ved at løfte hestens hale og indføre termometeret i endetarmsåbningen, mens man selv står ved siden af hestens bagpart. - at temperaturmålingen altid kun må udføres af en voksen/erfaren person. - at man altid bør være to personer til at mål hestens temperatur, så den ene kan være hestens hoved, når den anden måler temperaturen.	Praktisk: Vis, hvordan man måler temperatur på en hest og forklar, hvorfor urutinerede ikke skal gøre det. Tal om sikkerhed. OBS: Eleverne skal ikke kunne det selv. Baggrundslitteratur: HH: Kapitel 2
Hestens puls	Eleven skal have viden om hestens puls og kunne demonstrere, hvordan den måles. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan:</u> - forklare, at pulsen er det samme som hvor mange gange hjertet slår på et minut. - nævne, at en voksen hests normale hvilepuls er 25-40 slag pr. minut. - demonstrere, at hestens puls lettest findes med fingrene, hvor man finder de store pulsårer, der findes på underkæben eller indersiden af piberne på forbenene. - forklare at en forhøjet puls kan være et tegn på en ikke normal sundhedstilstand, f.eks. sygdom, smerter, dårlig kondition eller et stresssymptom. - at øget/forstærket puls i forbenene kan være et tegn på forfængelighed eller hovbylder.	Praktisk: Tag eleverne med i stalden og prøv at finde hestens puls. Prøv eventuelt at sammenligne hestens puls henholdsvis før og efter ridning. Evt. kan eleverne først prøve at finde sin egen puls, og derefter hestens.

		Tal om, hvad "hvilepuls" betyder. Hvad sker der med pulsen, når man bevæger sig? Baggrundslitteratur: HH: Kapitel 2
Hestens åndedræt	Eleven skal have viden om hestens åndedræt, også kaldet vejtrækning, og hvordan man benytter det til at vurdere hestens tilstand. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan:</u> - forklare, at åndedrætsfrekvensen er et mål for, hvor mange gange hesten trækker vejret på et minut. - demonstrere, hvordan man måler hestens åndedræt ved at tælle flankens bevægelse i f.eks. 15 sek. og gange det med 4. - forklare, at en hest, der er afslappet og ikke forpustet, normalt vil trække vejret 7-15 pr. minut. Dette vil være lidt højere for føl og ungheste. - beskrive, at ved afskridtning kan man se åndedrætsfrekvensen falde, og man derfor bør kontrollere den, så hesten er skridtet nok af. - forklare, at en hest i smerter ofte har en hurtigere vejtrækning. - forklare, at en hest, som er redet for hårdt, eller som har det for varmt, kan stå med for hurtig og hård/stødende vejtrækning efter belastning.	Praktisk: Tag eleverne med i stalden og prøv at tælle åndedrætsfrekvensen. Prøv at sammenligne hestens åndedrætsfrekvens før og under ridning. Baggrundslitteratur: HH: Kapitel 2
Trykning	Eleven skal kunne kontrollere hesten for trykninger samt kunne beskrive årsager til trykninger i gjord- og sadelleje. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan forklare:</u> - at hævelser eller sår i sadel- og gjordleje kan skyldes trykning fra gjord eller sadel grundet dårlig tilpasning eller dårlig renligholdelse. - at en hævelse pga. trykning i sadel- eller gjordleje typisk er varm og øm ved berøring. - at man ikke lægger sadel på heste, der har hævelser eller sår i sadel- eller gjordleje. - at trykninger i sadel- og gjordlejet kan skyldes forkert tilpasning af sadlen, og at der så skal søges hjælp til tilpasning af sadlen.	Praktisk: Vis, hvordan man kontrollerer en hest i sadel- og gjordleje. Lad eleverne prøve og lad dem forklare imens. Baggrundslitteratur: HH: Kapitel 2

	- og demonstrere, hvordan hestens krop kontrolleres for hævelser og ømme steder under striglingen. - at det under striglingen er vigtigt at kontrollere specielt ben, sadel- og gjordleje for hævelser, sår, rifter m.v.	
Sår	Eleven skal kunne forklare, hvordan skrammer og sår på hesten behandles. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan forklare:</u> - at rifter og skrammer renses med rindende koldt vand. - at, hvis der er tvivl om hvorvidt et sår skal tilses af en dyrlæge, skal man rådføre sig hos dyrlægen eller søge hjælp hos en person med større erfaring. - at der på benene ikke er et beskyttende fedtlag eller muskulatur under huden, hvorfor der er risiko for alvorlig skade/infektion i sårbare strukturer som led og sener. - at åbne sår på ben og led oftest bør tilses af en dyrlæge grundet den øgede risiko for skade/infektion.	Praktisk: Vis, hvor på hesten man skal være særlig opmærksom på evt. sår, og hvor der er mindre risiko for komplikationer. Baggrundslitteratur: HH: Kapitel 2
Forkølelse	Eleven skal kunne beskrive og genkende de mest almindelige tegn på forkølelse hos hesten samt kunne beskrive, hvornår forkølelse er behandlingskrævende. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan beskrive:</u> - at hvis hesten får udflåd fra næsen, eller at øjnene begynder at løbe, kan det være tegn på forkølelse. - og genkende, hvordan en hest med henholdsvis udflåd (andet end klart) fra næsen og fra øjnene ser ud. - at ved forkølelse skal hesten skånes for ridning og andet arbejde. - at hvis hesten mister ædelyst eller får feber i forbindelse med en forkølelse, skal den tilses af en dyrlæge.	Praktisk: Har der været forkølelsetilfælde i stalden? Baggrundslitteratur: HH: Kapitel 2
Hoste	Eleven skal kunne forklare, at hesten kan hoste for at rense luftvejene som tegn på allergi eller kroniske luftvejslidelser, eller fordi den har en luftvejsinfektion. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan forklare:</u> - forskellen mellem hosten for at rense luftvejene og hosten på grund af sygdom. - at en hest, der hoster pga. sygdom, skal skånes for at skulle præstere. - at hvis hesten mister ædelyst eller får feber i forbindelse med hoste, skal den tilses af en dyrlæge.	Praktisk: Er der heste i stalden, der hoster, og i så fald hvorfor? Baggrundslitteratur: HH: Kapitel 2

Kolik	Eleven skal kunne beskrive symptomerne på kolik og forklare, hvad kolik er, samt vurdere sikkerheden omkring en hest med kolik. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan forklare:</u> - at kolik er smerte i hestens mave. - at kolik ikke er en sygdom, men et tegn (symptom) på en eller anden form for sygdom i bughulen. - at kolik stort set altid kræver dyrlægeundersøgelse for at finde årsagen til smerterne samt den korrekte behandling. - at symptomerne på kolik oftest er, at hesten: - rejser og lægger sig gentagne gange. - sparker/bider mod bugen. - flehmer (krænger overlæben op, så man kan se tandkødet). - skraber med forbenene. - sveder. - har en nedsat ædelyst. - har øget åndedrætsfrekvens. - har blege slimhinder(gummer). - at hvis man skal håndtere en kolikramt hest, skal man være mindst to voksne/erfarne personer, da en hest i smerter kan reagere panisk. - at hvis hesten ruller sig, skal man forsøge at stoppe den ved at få den op og stå, og derefter trække den rundt. - at ved rulleadfærd skal dyrlægen tilkaldes med det samme, og at hesten ikke skal trækkes med længere end højst nødvendigt (da det ikke fjerner kolikken, men udmatter hesten).	Praktisk: Vis en film, hvor symptomerne på kolik kan ses. Har eleverne oplevet en hest med kolik? Få besøg af en dyrlæge, der kan fortælle om kolik. Tal med eleverne om vigtigheden i at tage sig i agt for en hest med smerter. Baggrundslitteratur: HH: Kapitel 3
Tandkontrol	Eleven skal kunne forklare, at heste bør tilses med en tandundersøgelse en gang om året, eller oftere ved behov. Derudover skal eleven kunne beskrive symptomerne på tandproblemer. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan forklare:</u> - at hesten ikke slider ens på sine tænder, hvorfor der kan opstå tandspidser og kroge ved kindtænderne som forårsager sår i munden. - at hvis hesten ikke æder op, æder langsomt, spilder foderet eller har mange hele kerner i gødningen, kan det være tegn på tandproblemer.	Praktisk: Lad eleverne overvære en tandraspning, hvis det er muligt. Baggrundslitteratur: HH: Kapitel 2

	- at hvis hesten ændrer adfærd over for biddet eller bliver øm på tunge eller får sår i mundhulen, kan det skyldes tandproblemer. - at hestens tænder kan reguleres ved raspning af dyrlægen eller en hestetandlæge.	
Muk	Eleven skal kunne forklare symptomer på muk, samt hvordan muk opstår, forebygges og behandles. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan forklare:</u> - at muk er en infektion på den nederste del af hestens ben - at muk oftest viser sig som en hudirritation, f.eks. som sår og/eller skorper på benet og i koden. - at muk behandles i samråd med dyrlægen. - at muk generelt kan forhindres ved at holde benene rene og tørre både på folde og i stald.	Praktisk: Fortæl om og lad eleverne fortælle om eksempler på muk. Vis hvor muk typisk opstår, og hvordan man kontrollerer heste for muk. Baggrundslitteratur:
Sur stråle	Eleven skal kunne forklare, at dårlig staldhygiejne (manglende udmugning, mangel på tør strøelse) og mangelfuld beskæring kan give sur stråle. Derudover skal eleven kunne beskrive, hvordan en sur stråle genkendes. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan:</u> - nævne, at sur stråle er når hornet i strålen begynder at rådne. - forklare, at en våd eller fugtig bund i boksen vil kunne give hesten sur stråle. - forklare, at sur stråle er kendetegnet ved at strålen lugter surt og virker svampet.	Praktisk: Vis eleverne en hov med en sund stråle og, hvis det er muligt, en hov med tendens til sur stråle. Baggrundslitteratur: HH: Kapitel 2
Hedeslag	Eleven skal kunne beskrive symptomerne på hedeslag og forklare, hvordan hedeslag behandles. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan forklare:</u> - at hedeslag er når hesten ikke kan komme af med varmen, enten på grund af vejr eller præstation. - at heste med hedeslag typisk bliver sløve, apatiske og "fjerne", de kan begynde at vakle og vil gerne lægge sig ned. - at et hedeslag muligvis kan behandles ved at trække hesten ind i skyggen, tage en evt. sadel af, dække dens hoved, hals og ryg med kølige genstande (f.eks. græs eller en våd trøje) og giv den adgang til væske. - at dyrlægen i de fleste tilfælde skal tilkaldes for at give væske og elektrolytter.	Praktisk: Tal med eleverne om, hvordan en hest med hedeslag agerer. Få evt. en dyrlæge til at komme og fortælle om hestens sygdomme. Tal om vigtigheden af vand på både heste og mennesker ved hedeslag.

		Baggrundslitteratur: HH: Kapitel 2
Kværke	Eleven skal kunne forklare symptomer på kværke samt hvilke forholdsregler, der skal tages ved kværkeudbrud. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan forklare:</u> - at kværke er en meget smitsom sygdom, som viser sig ved hævelse mellem underkæbens grene, høj feber og ofte gult/grønt flåd fra næseborene. - at kværke er en alvorlig sygdom, der kræver dyrlægetilsyn samme dag. - at kværke er meget smitsom, og at personer, der har været i berøring med hesten, skal tage et bad og skifte tøj, før de må være i berøring med andre heste. - at hvis der er kværke i stalden, bør stalden sættes i karantæne, og at heste ikke må føres til stalden eller væk fra den. - at heste fra en stald med kværkeudbrud ikke må rides andre steder end hjemme.	Praktisk: Snak om vigtigheden af at kunne forhindre spredning af smitsomme sygdomme. Gennemgå hvilke forholdsregler klubben har, og hvorledes det sikres, at de overholdes. Baggrundslitteratur: HH: Kapitel 2
Beskæring/skoning	Eleven skal kunne forklare, at hestens hove skal vedligeholdes udover hovrensning, fordi heste i fangenskab sjældent selv kan slide hovene nok. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan nævne:</u> - at hesten regelmæssigt skal have tilset sine hove af en tilstrækkeligt uddannet fagperson, som eksempelvis en registreret beslagsmed, med henblik på beskæring og evt. skoning. - at beslagsmede bør tilkaldes cirka hver 6. uge for at kontrollere og/eller korrigere hove og eventuelt beslag.	Praktisk: Lad eleverne overvære en beskæring og skoning af en beslagsmed. Baggrundslitteratur: HH: Kapitel 2
Foder og vand	Eleven skal kunne forklare hestens behov for fri bevægelse, fødesøgning, tyggetid og adgang til vand. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan:</u> - forklare, at hesten har brug for rent, frisk vand og kan beskrive hestens daglige vandbehov (5-12 l. pr. 100 kg legemsvægt - 5 liter ved vedligehold og op til 12 liter ved hårdt arbejde). - forklare, at hesten i naturen tilbringer op til 18 timer dagligt med at æde og bevæge sig frit (f.eks. at græsse), og derfor er 2 – 3 måltider kraftfoder dagligt samt ingen adgang til stråfoder ikke nok til at dække hestens behov for at æde.	Praktisk: Får hestene i stalden dækket deres behov for bevægelse og for at tygge? Lad eleverne beregne, hvor meget vand deres hest har brug for, og vis dem, hvor meget vandet fylder.

	- forklare, at der ikke skal gå mere end højst 3-4 timer mellem, at hestene får en portion grovfoder eller græs (også om natten), fordi heste er afhængige af at have grovfoder eller græs at tygge på, da de danner basisk spyt, når de tygger, som neutraliserer deres mavesyre. Hvis de ikke har tilstrækkelig tyggetid fordelt på døgnet 24 timer, så får de problemer med maven og mavesår. - vide, at heste er meget følsomme over for fordærvet eller muggent foder, f.eks. muggent rugbrød, og at heste derfor ikke må få foder, der lugter dårligt eller anderledes end normalt. - vide, at det er hestens ejer, der beslutter hvilket foder hesten skal have, og at man derfor ikke selv skal ændre på dette uden aftale med ejeren.	Baggrundslitteratur: HH: Kapitel 3
--	--	---

Tema 7: Hestens læring

Tema 7: Hestens læring		
EMNE	MÅL	BEMÆRKNINGER
Metoder til indlæring	Eleven skal have kendskab til forskellige indlæringstyper samt evne til at vurdere, hvornår brugen af de forskellige indlæringstyper er hensigtsmæssige. Eleven skal vide, at alt indlæring skal foretages af en erfaren rytter eller med vejledning af en sådan. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan beskrive følgende om hestens indlæring:</u> - at hestens indlæring overordnet set sker ved, at hesten lærer at forstå sammenhængen mellem to forskellige ting/signaler. Dette kaldes også indlæring gennem association eller operant betingning. - at hvis hesten skal lære at forbinde to forskellige ting med hinanden, er det afgørende, at disse sker samtidig eller lige efter hinanden. - at der højst må gå et par sekunder imellem signaler/tingene, for ellers kan hesten ikke forstå forbindelsen. - at det, at give belønning eller straf i rette øjeblik kaldes timing. - at hesten også lærer af sig selv, både i naturen og i stalden, f.eks.: - at drikke af vandkop. - at undgå et stødhegn. - at spise græs. - at en førerhoppe kan blive sur og sparke ud, hvis en anden hest kommer for tæt på. Derudover skal eleven have viden, om det vi lærer hesten, ved at få den til at forbinde to forskellige ting med hinanden: - have viden om, at vi som ryttere benytter os af forskellige indlæringsstrategier, hvor vi forstærker hestens forståelse af sammenhængen mellem to forskellige ting/signaler. - have kendskab til nedenstående tabel:	Praktisk: Vis eleverne eksempler på hvordan de forskellige metoder benyttes i hverdagen og den daglige ridning. Brug eksempler på de metoder, der ikke kan demonstreres. Læg vægt på timing, så eleverne bliver bekendt med begrebet og kan benytte det i omgangen med hestene. Baggrundslitteratur: SHR: Kapitel 4

	Positiv forstærkning	Negativ forstærkning
Ros	Vi tilfører noget, hesten gerne vil have - f.eks. en godbid, hvis hesten står stille under opsidning.	Vi fjerner et ubehag, f.eks. trykket fra en schenkel efter et galopanspring.
Straf	Vi tilfører en straf - f.eks. et slag med flad hånd, hvis hesten bider efter rytteren.	Denne type af indlæring anvendes ikke til træning af heste. Man vælger i stedet at ignorere den uønskede adfærd - f.eks. hvis hesten skraber med forbenet for at få en gulerod.

Eleven skal have viden om andre strategier for indlæring:

Gradvis tilvænning:

- Ved gradvis tilvænning prøver man at hjælpe hesten til at udføre noget, den umiddelbart synes er svært eller farligt, ved gradvis at gøre opgaven sværere. F.eks. tilvænning ift. at gå i en trailer, til at stå i et vandspilto og få vasket ben eller tilvænning i at blive ryttervant. Under den gradvise tilvænning anvender man ros, der både er positiv og negativt forstærket, men aldrig straf.
- Positivt forstærket ros: Hesten får en gulerod første gang den sætter et ben på trailerens rampe.
- Negativt forstærket ros: Når hesten stopper med at bakke væk fra traileren, gives der efter på træktovet.

Flooding:

- Flooding er en de-sensivering af hestens reaktion overfor en situation, den ikke bryder sig om.
- De-sensivering sker ved, at man bliver ved med at udsætte hesten for den ubehagelige ting, indtil hesten opgiver at gøre modstand og accepterer situationen.

	- Denne indlæringsmetode er ikke nødvendigvis den mest hensigtsmæssige, men kan være nødvendig i nogle situationer, f.eks. hvis man skal give heste en sprøjte i munden med medicin. <i>Overskygning:</i> - Overskygning er, når vi erstatter hestens naturlige adfærd med noget andet. F.eks. så har heste ofte meget travlt med at løbe afsted, når man lukker dem på fold. For at undgå, at hesten styrter ukontrolleret ud på folden med fare for det menneske, der trækker den, kan man lære hesten, at den skal stå stille og vente på en godbid, inden den bliver sluppet løs. I dette tilfælde kommer hestens lyst til en godbid til at overskygge hestens lyst til at styrte ud på folden.	
Brug af godbidder ved indlæring	Eleven skal kende til brug af godbidder ved indlæring. <u>Resultatet er tilfredsstillende, når eleven kan forklare:</u> - at en godbid kun virker som belønning, hvis den gives lige efter (højst få sekunder), at hesten har gjort det rigtige. - at en håndfuld gulerødder, der gives som belønning for god ridepræstation, ikke kan bruges som belønning for dette, hvis gulerødderne gives i boksen efter undervisningens slut. - at når indlæringsfasen er slut, bør man stoppe med at bruge godbidder som belønning - også selvom det gøres korrekt, fordi de fleste heste vil begynde at interessere sig mere for godbidderne end for træningen. - at enkelte heste endda kan begynde at tigge eller at nappe for at få flere godbidder. Belønningerne kommer derved til at stå i vejen for træningen i stedet for at understøtte den.	Praktisk: Vis, hvor hurtigt en belønning skal gives, for at hestens kan associere det med en adfærd. Baggrundslitteratur: SHR: Kapitel 4

Lektionsbeskrivelser: Ryttermærke 3

Elever på dette niveau vil ofte være teenagere eller ældre, og undervisning kan derfor opdeles i separate teori- og praksislektioner. Den teoretiske undervisning bør dog gå forud for ridelektionen, således at indlært teori efterfølgende kan afprøves i praksis. F.eks. kan emnet om hestens indlæring formidles teoretisk, hvor underviseren forklarer de forskellige indlæringsprincipper. Derefter afprøver eleverne dette i praksis i den efterfølgende ridelektion. Nedenstående er et eksempel på, hvordan organiseringen kan løses:

Ridelektionerne foregår ugentligt og suppleres af en månedlig teoretisk lektion, som enten kan placeres som ekstraundervisning eller i stedet for den ugentlige ridelektion. Flere elevhold kan samles til en fælles teoriundervisning.

Fem eksempler

Lektioner	Undervisningsindhold - 60 minutters lektioner
Lektion 1 - praktisk <u>På ridebanen:</u>	Regler for ridning i naturen, ridning med hjælpere, rytterens sæde samt opsummering 10 min: Eleverne sidder op og hestene skridtes varme. Imens gennemgås regler for ridning i naturen. 40 min: I undervisningen øver eleverne på at kombinere hjælperne, der rides øvelser i den lodrette kontra, det lette sæde samt voltefigurer i alle tre gangarter. 10 min: Hestene skridtes af samtidig som dagens læring opsummeres. Eleverne stiger derefter af hestene.
Lektion 2 - praktisk <u>På ridebanen:</u>	Opsamling, lodrette kontra, rytterens sæde samt opsummering 10 min: Eleverne sidder op og hestene skridtes varme. Imens repeteres regler for ridning i naturen.

	40 min: I undervisningen øves kombinationen af hjælpere, øvelser i den lodrette kontra, det lette sæde samt voltefigurer i alle tre gangarter. 10 min: Hestene skridtes af samtidig som dagens læring opsummeres. Eleverne stiger derefter af hestene.
Lektion 3 - praktisk <u>På ridebanen:</u>	Indlæringsmetoder, hjælpere, sidebevægelser samt opsummering 10 min: Eleverne sidder op og hestene skridtes varme. Imens gennemgås måden hvorpå man opbygger en træningstime. 40 min: I undervisningen øves metoder til indlæring, herunder tryk/ophør af tryk. Hvordan bruges metoderne i kombination af hjælpere? Eventuelt forsøges der med simple sidebevægelser i skridt. Derefter rides der voltefigurer i alle tre gangarter. 10 min: Hestene skridtes af samtidig som dagens læring opsummeres. Eleverne stiger derefter af hestene.
Lektion 4 - praktisk <u>På ridebanen:</u>	Opbygning af en ridetime, indlæringsmetoder, føring af hesten samt opsummering 10 min: Eleverne sidder op og hestene skridtes varme. Imens repeteres opbygningen af en ridetime, hvorefter eleverne, en ad gangen eller to og to, får til opgave at planlægge næste uges lektion. Planen for lektionen afleveres til underviseren inden den følgende ridetime. 40 min: Indlæringsmetoder repeteres. Halve parader forklares og trænes i skridt og trav. Derefter rider eleverne voltefigurer i alle tre gangarter. 10 min: Afsidning, og der skridtes derefter af fra jorden. Samtidig øver eleverne på at føre hesten gennem et led (to springstøtter med en longe imellem). Underviseren gennemgår praksis for udslip af hest på fold. Afslutningsvis opsummeres dagens læring.
Månedlig teoretisk undervisning 2 timer <u>I rytterstuen/ude i naturen:</u> <u>I stalden:</u>	Ridning i naturen og færdselsregler 60 min: Underviseren gennemgår regler for ridning i naturen, herunder forhåndsregler inden man rider ud samt færdselsreglerne. Eventuelt kan dette forklares, mens man går en tur i området. Medbring gerne reflekser, ridelygter mv. Kontrol af udstyr, sikkerhedstjek, rengøring samt opsummering

	60 min: Kontrol og vedligehold af udstyr gennemgås. Sikkerhedstjek af udstyr vises. Derefter skal eleverne selv udføre et sikkerhedstjek. Eleverne opdeles i mindre grupper, hvor de på skift adskiller og samler en trense. Derefter rengøres udstyret med lædersæbe og læderfedt/olie. Afslutningsvis opsummeres dagens læring.
--	---